

PODATKI O DIPLOMSKEM DELU

Ime in priimek: Katja Kodra

Naslov diplomskega dela: Nevladne organizacije na področju socialnega varstva v času recesije v Sloveniji

Mentorica: doc. dr. Bojana Mesec

Kraj: Ljubljana

Leto: 2015

Število strani: 93

Število tabel: 7

Število prilog: 1

Število shem: 10

Ključne besede: nevladne organizacije, neprofitne organizacije, finančna kriza, recesija, finančna sredstva, državni sektor, nevladni sektor, civilna družba, odnos med državo in nevladnimi organizacijami, finančne težave, storitve, družbena angažiranost.

Povzetek

Namen diplomskega dela je ugotoviti, kakšen vpliv ima recesija na nevladni sektor v Sloveniji. V teoretičnem delu tako proučujem nevladne organizacije in njihove značilnosti, jih umestim v družbeno okolje ter odkrivam odnos med nevladnim in državnim/javnim sektorjem. Definiram tudi smeri razvoja nevladnih organizacij glede na sisteme blaginje, v katerih delujejo. Dotaknem se tudi zgodovine nevladnih organizacij, kjer se osredotočim na slovensko zgodovino njihovega obstoja. Kasneje predstavim tri procese razvoja – proces profesionalizacije, proces komercializacije in proces etatizacije – ter jih obrazložim in postavim v slovenski kontekst. Nato definiram še stanje recesije in njene posledice za nevladne organizacije ter tudi težave, ki jih te občutijo. Na koncu teoretičnega dela kvantitativno opišem karakteristike slovenskih nevladnih organizacij. V praktičnem delu se osredotočim na nevladne organizacije, ki delujejo na področju socialnega varstva v osrednjeslovenski regiji. Ob izvedeni raziskavi ugotavljam, da ima kriza velik vpliv na nevladne organizacije v Sloveniji. Zaradi varčevanja države in posledično krčenja javnih sredstev na javnih razpisih se vrtijo v začaranem krogu. Poleg neznanja članov in

zaposlenih v dotičnih nevladnih organizacijah na področju finančnih sredstev se srečujejo tudi s težavo pomanjkanja ustreznega kadra, naj bo to za delo z ljudmi ali pa za pridobivanje finančnih sredstev. Ugotavljam, da je v nevladnem sektorju prostor za socialne delavce, ki se znajdejo tudi na področju pridobivanja finančnih sredstev.

Title: Nongovernmental organizations in time of the recession in Slovenia

Key words: nongovernmental organizations, nonprofit organizations, financial crisis, recession, finance, financing, government sector, nongovernmental sector, civil groups, relationship between government and NVO, cooperation, financial issues,

Summary

Purpose of this thesis is to find out what kind of impact the recession has on nongovernmental organizations in Slovenia. In the theoretical part of thesis I will find out what nongovernmental organizations really are and what are their basic features. Later I will put them in social environment and explore their relationship with governmental organizations. I will define ways of development of NGOs based on welfare system that were present in countries where NGOs are based in. I briefly look through history of NGO in Slovenia. I continue to look to three ways of development – process of professionalization, process of commercialization and process of process of etatization. I later put this three processes in Slovenian context. I continue to define concept of recession, impact of recession on NGO and problems it brings. Latter I describe basic and statistic information of NGOs in Slovenia. In the empirical part of this thesis I narrow my focus on Slovenian NGOs. As I carry out my research I note that recession has a huge impact on NGOs in field of social welfare in central Slovenia. NGO face difficult times because of budget cuts and smaller amounts of financial resources available on public tender. In addition to ignorance of staff to project planning and management, there is a problem of lack of appropriate cadre for working with different groups of people (i.e. social workers, sociologist, psychologist, ...) or on the other hand a problem of lacking of cadres in field of project planning. I come to a conclusion that there is a place in NGO for social worker who has the knowledge of project planning.

UNIVERZA V LJUBLJANI

FAKULTETA ZA SOCIALNO DELO

DIPLOMSKO DELO

Nevladne organizacije na področju socialnega varstva v času recesije v Sloveniji

Mentorica: doc. dr. Bojana Mesec

Avtorica: Katja Kodra

LJUBLJANA, 2015

This too shall pass

- *Attar of Nishapur*

Predgovor

Delo v nevladnem sektorju je zanimivo, ker je odprto za kreativnost in je fleksibilno. Je področje, kjer se lahko soustvarja, sodeluje z ljudmi in dela od spodaj navzgor. V nevladnem sektorju sem začela delati prostovoljno v okviru praktičnega dela študija socialnega dela. Kasneje sem s sošolkami in sošolci soustanovila študentsko društvo za krepitev socialnega dela. Prek delovanja v društvu in pisanja prijav na javne razpise v upanju na financiranje projektov sem ugotovila, da ima krčenje javnih sredstev precejšen vpliv na nevladne organizacije. Poleg tega nevladnim organizacijam ne "pomaga" niti javno mnenje, da naj bo delo v nevladnem sektorju prostovoljno in da naj bi bilo delo "za zraven ob delu" neplačano. Ljudje pa se ne zavedajo, da je za marsikoga delo v nevladnem sektorju tudi zaposlitev. Lahko pa bi bila tudi alternativa brezposelnosti.

Revščina se širi, kakovost življenja se slabša oziroma v najboljšem primeru ostaja enaka, a na nizkem nivoju in se ne izboljšuje. Potrebe posameznikov/državljanov ostanejo enake ali se celo povečujejo, niso pa izpolnjene. Ne s strani državljanov samih, niti s strani države, ki bi, ker je socialna država, morala poskrbeti vsaj za nekaj potreb. Nekatere potrebe, vsaj osnovne potrebe (potrebe po hrani, pijači, socialnem življenju), morajo biti izpolnjene za življenje samo. Za golo preživetje se posamezniki obračajo v nasprotno stran od države in sami iščejo rešitve – so uporabniki storitev različnih nevladnih organizacij ali pa se sami aktivirajo kot civilna družba, nekateri gredo celo dlje in formalno ustanovijo nevladno organizacijo – društvo, ustanovo ali zavod.

Obstoječe nevladne organizacije se soočajo z večjim številom uporabnikom, večjim številom potreb, ki bi morale biti zadovoljene, in ne nazadnje tudi z večjo raznolikostjo potreb posameznikov.

V diplomskem delu bom definirala pojem organizacije in se kasneje osredotočila na nevladne organizacije, jih razvrstila in umestila v družbeno okolje. Pregledala bom njihov razvoj, smeri razvoja, glede na to, kakšen sistem blaginje je v državi, v kateri delujejo, in procese razvoja – proces etatizacije, proces profesionalizacije in proces komercializacije – ter jih definirala. Od definiranja organizacij bom prešla k okvirjem recesije in se osredotočila na posledice in vplive recesije na nevladne organizacije ter na težave nevladnih organizacij, ki so nastale zaradi stanja, v katerem je država. V

empiričnem delu si bom zastavila štiri raziskovalna vprašanja, na katere bom poskušala odgovoriti. Zanimali me bodo vpliv recesije na nevladni sektor v Sloveniji in z njim povezane težave, ki jih občutijo nevladniki. Zanimal me bo tudi odnos med državnim in nevladnim sektorjem, ki je najverjetneje tudi pod vplivom recesije in stanja države. Proučila bom procese razvoja nevladnega sektorja (proces profesionalizacije, proces komercializacije in proces etatizacije) in stopnjo razvoja vseh treh procesov v Sloveniji. Pogledala bom tudi v prihodnost, saj me bo zanimalo, kako na prihodnost gledajo nevladniki.

Kazalo

1. Teoretski del	9
1.1. Značilnosti organizacij	9
1.2. Značilnosti nevladnih organizacij	11
1.3. Vrste organizacij	13
1.4. Umestitev v družbeno okolje	16
1.4.1. Javno in skupno dobro	16
1.4.2. Položaj NVO v družbi	17
1.4.3. Odnos države do NVO	20
1.5. Zgodovina NVO na Slovenskem	23
1.6. Razvoj NPO	24
1.6.1. Smeri razvoja	24
1.6.2. Trije procesi razvoja	27
1.7. Načini financiranja NVO	31
1.8. Recesija	32
1.8.1. Posledice krize za NVO	33
1.9. Značilnosti NVO v Sloveniji	37
2. Problem	39
3. Metodologija	41
3.1. Vrsta raziskave, njen model in spremenljivke	41
3.2. Merski instrumenti in viri podatkov	41
3.3. Populacija in vzorčenje	41
3.4. Zbiranje podatkov	42
3.5. Obdelava in analiza podatkov	43
3.5.1. Primer kvalitativne analize intervjujev	43
4. Rezultati	47
4.1. Civilna sfera/NVO	47
4.2. Državni/javni sektor	49
4.3. Težave NVO zaradi finančne krize	50
4.4. Odnos med NVO in državo	52
4.5. Sodelovanje med državo in NVO	53
4.6. Motivi za delo v NVO	54
4.7. Vpliv krize	55
4.8. Kompetence	57
4.9. Prihodnost NVO	58
4.10. Rešitev težav za NVO	58
4.11. Procesni razvoja NVO	59
5. Razprava	61
6. Sklepi	68
7. Predlogi	70
8. Literatura in viri	71
8.1. Literatura	71
8.2. Elektronski viri	75

9. Priloge	76
<i>9.1. Obdelava gradiva</i>	76
Povzetek	92

Kazalo tabel

Tabela 1.3.1: Skupine NPO, njihovi smotri in naloge ter vrste in tipi.....	14
Tabela 1.6.2.: Sistemi blaginje, potrebe in storitve, ki jih NPO v sistemu opravljajo, način financiranja NPO in načini udejanjanja NPO	26
Tabela 1.6.3: Indikatorji stopnje ter prednosti in slabosti procesov etatizacije, profesionalizacije in komercializacije.....	30
Tabela 1.9.4: Stopnje profesionalizacije, etatizacije in komercializacije ter stopnja razvoja NVO v Sloveniji in EU	38
Tabela 3.5.5: Oštevilčene izjave in kode	45
Tabela 3.5.6: Kategorije, kode in posamezne izjave	45
Tabela 9.1.7.: Kvalitativna analiza gradiva	76

Kazalo shem

Shema 1.1.1.: Tipologija organizacij v družbi	10
Shema 1.4.2.: Formalnopravni status javnih institucij in NVO	17
Shema 1.4.3.: Blaginjski trikotnik	19
Shema 1.4.4.: Štirje idealni tipi odnosa med državnim in nevladnim sektorjem.....	21
Shema 4.1.5: Prednosti in slabosti civilne sfere	48
Shema 4.2.6: Prednosti in slabosti državnega sektorja	50
Shema 4.4.7.: Odnos med NVO in državo.....	53
Shema 4.5.8: Stik NVO in države na nacionalni in lokalni ravni	54
Shema 4.6.9.: Motivi za delo v NVO.....	55
Shema 4.7.10.: Vpliv krize na ljudi (uporabnike), obstoječe in nove NVO ter splošno stanje države.....	57

1. Teoretski del

1.1. Značilnosti organizacij

Beseda organizacija izhaja iz grščine, in sicer iz besede “organon”, kar pomeni orodje. Kasneje se je pojavila v starem Rimu, kjer je pomenila “oblikovati nekaj v celoto, da bi ta celota delovala tako, kot funkcionira človeški organizem” (Ovsenik 1986).

Danes ima vsak avtor svojo definicijo za organizacijo. Vse pa imajo naslednje skupne elemente (France, Monge, Rosell 1977 v Vila 1994):

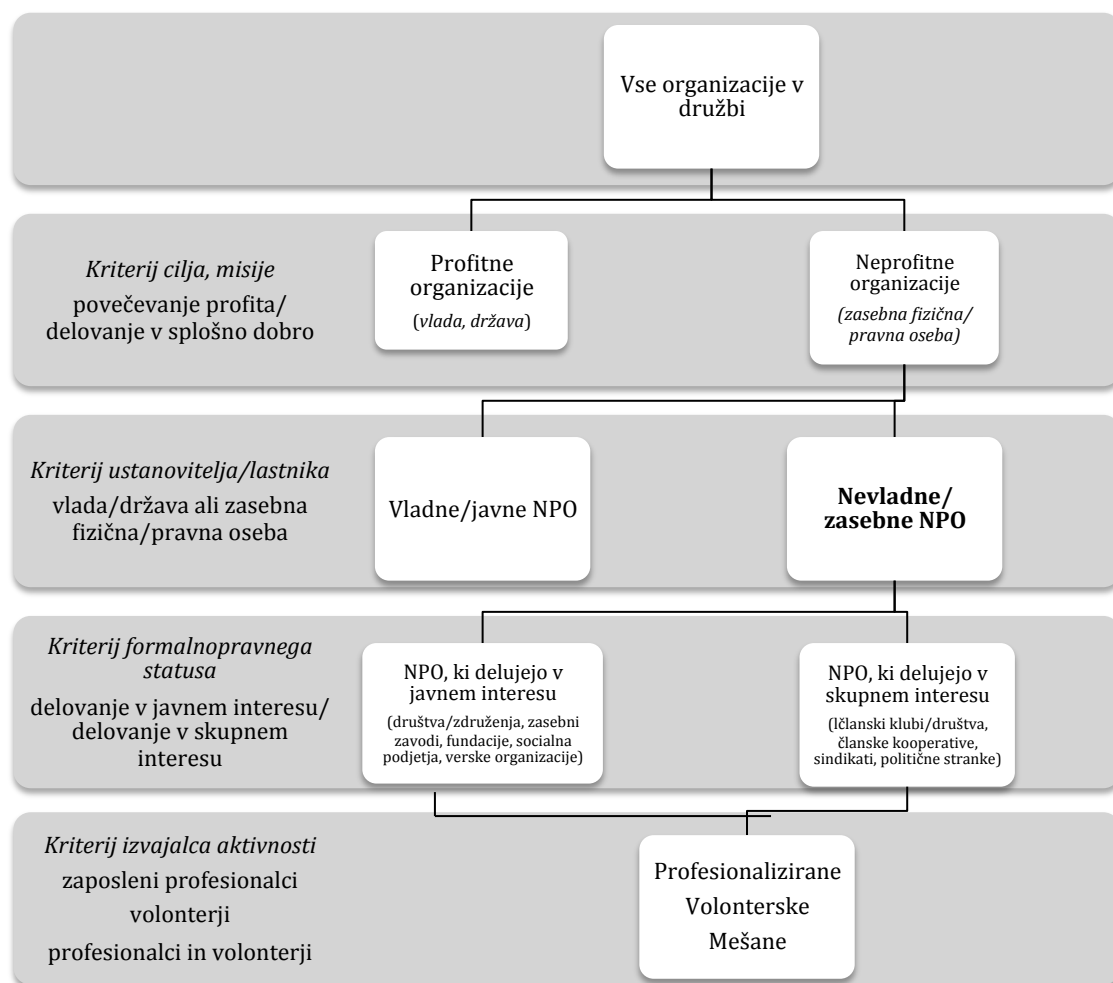
- velikost: organizacijo sestavljata dve ali več oseb;
- medsebojna odvisnost – med (najmanj) dvema osebama se pojavi potreba po medsebojni komunikaciji. To se zgodi takoj, ko ugotovita, da delata za isti cilj;
- input: kot so material, energija, informacija, tudi delovna sredstva;
- transformacija: s tem se označi proces, ko input vstopi v sistem in izpolni organizacijo z namenom, s katerim je bila ustanovljena;
- output – input, ki izstopa iz sistema.

Vendar pa niso vse organizacije enake. Glede na kriterij oziroma cilj delovanja organizacij jih lahko razdelimo na profitne (podjetja) in neprofitne organizacije (NPO), nadalje tudi na neprofitni sektor. Glede na kriterij ustanovitelja oziroma narave subjekta ustanovitelja – javni ali zasebni – se lahko organizacije delijo naprej na javne neprofitne in zasebne neprofitne. Javne NPO lahko poimenujemo tudi vladne organizacije oziroma javni sektor. Neprofitne zasebne organizacije imenujemo tudi nevladne organizacije (NVO) oziroma v nadaljevanju diplomskega dela tudi nevladni sektor. NVO lahko nadalje delimo glede na kriterij formalnopravnega statusa na NPO, ki delujejo v javnem interesu, in NPO, ki delujejo v skupnem interesu¹. Vse organizacije, ne glede na to, ali so zasebne ali javne, so lahko profesionalizirane, kar pomeni, da so v organizaciji zaposleni – to so profesionalizirane NPO. Popolno nasprotje so volonterske NPO, saj v njih ni zaposlenih profesionalcev, temveč delo opravijo prostovoljci in člani organizacije. Obstaja tudi tretja možnost, kjer skupaj sodelujejo tako zaposleni kot prostovoljci. Imenujemo jih mešane organizacije.

¹ Podrobneje o javnem in skupnem interesu v podpodpoglavju 1.3.1.

Spodaj je shematično prikazana razvrstitev organizacij glede na različne kriterije. Nevladne oziroma neprofitne zasebne organizacije so odebeljene, saj so to organizacije, ki bodo v tem diplomskem delu nadalje definirane.

Shema 1.1.1.: Tipologija organizacij v družbi

Vir: Kolarič 2002

1.2. Značilnosti nevladnih organizacij

Tako kot se razlikujejo definicije organizacij od avtorja do avtorja, ni nič drugače niti pri opredelitvah NVO. V diplomskem delu jih opredeljujem kot neprofitne in ustanovljene s strani zasebnih ustanoviteljev. Postavljam torej dva kriterija, ki ločujeta in definirata NVO – neprofitnost in zasebna narava ustanoviteljev. Za namene diplomskega dela se osredotočam na NVO, ki delujejo na področju socialnega varstva.

Pri definiranju neprofitnosti se opiram na definicijo NPO Veljka Rusa (1994), ki jih označi kot organizacije, ki delujejo brez dobička, lahko tudi z njim, vendar njihov cilj ni povečevanje profita. Če pride do dobička, ga morajo vložiti nazaj v organizacijo, bodisi za razširitev ponudbe ali za višanje kakovosti svojih storitev.

Da je izpolnjen drug zastavljen kriterij – zasebni ustanovitelj – in da se organizacija kvalificira kot nevladna, mora biti ustanovljena s strani zasebnih subjektov in ne s strani države. Torej je za nevladnost neke organizacije ključnega pomena narava subjektov ustanoviteljev. Poleg narave subjekta ustanoviteljev pa naj bi NVO delovale neodvisno od sfere države.ž

Zasebne in neprofitne organizacije so v slovenski zakonodaji obravnavane kot društva, ustanove in zavodi ter so urejene prek različnih zakonov. Njihov status je urejen v Ustavi Republike Slovenije in tudi v Zakonu o gospodarskih družbah, Zakonu o zavodih, Zakonu o ustanovah, Zakonu o društvih, Zakonu o prostovoljstvu, Zakonu o socialnem varstvu, Zakonu o varstvu okolja, Zakonu o ohranjanju narave, Zakonu o vodah, Zakonu o Rdečem križu Slovenije itd. (Vrečko 2003).

Pojem NVO pa ni prisoten povsod. Poimenovanje organizacij, ki se nahajajo med javnim in profitnim sektorjem, se namreč razlikuje od države do države. Različna imena so odvisna predvsem od specifičnih lastnosti te sfere v okolju, kjer je ime nastalo (Rončević 2001). Za vzhodnoevropske države je zaradi političnih razlogov bolj poudarjeno razlikovanje v odnosu do javnega sektorja (Hrovatič 1998). V Evropski uniji, tudi v Sloveniji, se je tako uveljavil termin NVO (Mrak 2001). Drugje, v Združenih državah Amerike in nekaterih zahodnoevropskih državah, se uporablja termin NPO. S tem poudarijo razlike v primerjavi s profitnimi organizacijami (Hrovatič 1998). Te organizacije niso ustanovljene z namenom ustvarjanja dobička,

če ga ustvarijo, pa ga morajo uporabiti v zvezi z dejavnostjo organizacije in ga investirati nazaj vanjo, nikakor pa ga ne smejo razdeliti med člane.

Ne glede na njihovo poimenovanje pa lahko najdemo kar nekaj skupnih lastnosti.

Evropska komisija je na začetku leta 2000 izdala dokument Komisija in nevladne organizacije: oblikovanje tesnejšega partnerstva. V dokumentu je napisanih pet lastnosti, ki so skupne NVO (Mrak 2001: 193):

- NVO niso ustanovljene zaradi osebnih koristi,
- so prostovoljne,
- so vsaj delno formalizirane oziroma institucionalizirane,
- so neodvisne od vlade,
- njihovi cilji niso podrejeni lastnim koristim.

Največja prednost je nedvomno ta, da lahko delujejo na področjih, ki jih država in državne institucije ne dosežejo. Poleg tega so fleksibilne in se lahko prilagajajo novim okoliščinam ter imajo možnost razvijanja novih pristopov (Mikuš Kos 1996). Poleg drugih tudi država od NVO zahteva, da se nenehno prilagajajo, če želijo postati in ostati uspešne (Mrak 2001).

Zelo malo ali pa sploh niso odvisne od trga in države, zato lahko delujejo v smereh in po poteh, ki niso po volji gospodarstva ali državnih institucij (Mikuš Kos 1996).

Poleg prednosti, ki jih imajo glede na državne institucije, se soočajo tudi s šibkostmi. Največja šibkost so finančne težave, saj je denar težko pridobiti. Poleg tega se kaže pomanjkanje transparentnosti v delovanju organizacij in prešibki komunikaciji med samimi organizacijami (Mesec 2008).

1.3. Vrste organizacij

Poznamo več vrst NPO. Tiste, ki so ustanovljene s strani države, imenujemo državne NPO. Te službe, kot so javna uprava, javna podjetja in zavodi, opravljajo določene javne dejavnosti. Naslednje so napol državne organizacije, ki so institucije javnega prava, opravljajo pa naloge, za katere so po zakonski osnovi obvezane, nekatere tudi po lastni pobudi. Organizacije takega tipa so zbornice in socialni skladi. Poznamo tudi zasebne organizacije, ki niso bile ustanovljene s strani države, temveč prek samoiniciative članov. Take organizacije imenujemo NVO. Lahko delujejo na različnih področjih, od gospodarstva do družbeno kulturnega in političnega ali pa socialnega področja. Na področju gospodarstva delujejo poslovna združenja, organizacije delojemalcev, poklicna združenja, organizacije potrošnikov in zadruga. Njihova naloga je, da pospešujejo in zastopajo gospodarske smotre članov. Neprofitne in nevladne organizacije, ki delujejo na družbenokulturnem področju, poskušajo zadovoljiti potrebe svojih članov v okviru kulturnih in družabnih potreb. To so različna športna društva, društva za preživljanje prostega časa, cerkve, sekte in zasebni klubi. Organizacije na političnem področju opravljajo skupne dejavnosti za obdelovanje in uveljavljanje političnih interesov in vrednot. To so različne politične stranke, politično usmerjena združenja in društva, organizacije za varovanje domovine, narave in okolja ter organizirane državljanske pobude. Socialne NPO delajo projekte na področju zdravstva in sociale za tiste, ki to potrebujejo. Opravljajo dobrodelne dejavnosti, dejavnosti za občo korist ter dejavnosti socialnega varstva in skrbstva. "To so različne organizacije za pomoč in storitve bolnim, ostarelim, prizadetim, oškodovanim, zasvojenim, ubožnim in zapostavljenim ljudem in dobrodelne organizacije in društva ter skupine za samopomoč." (Mesec 2008: 22)

Za lažjo predstavbo kako lahko razvrstimo NPO so v tabeli zapisane skupine NPO, njihove naloge in vrste NPO.

Tabela 1.3.1: Skupine NPO, njihovi smotri in naloge ter vrste in tipi

Skupine NPO	Smotri in naloge	Vrste in tipi
<i>Državne NPO</i>		
Izvajalci javnih služb	Opravlja po demokratični poti določene javne dejavnosti	- Javna uprava - Javna podjetja in zavodi
<i>Napol državne organizacije</i>		
Institucije javnega prava	Opravlja naloge, ki so jim poverjene na zakonski osnovi; članstvo v njih je obvezno, deloma izvajajo dejavnosti po lastni pobudi	- Zbornice - Socialni skladi
<i>Zasebne organizacije</i>		
NPO na področju gospodarstva	Pospešujejo in zastopajo gospodarske smotre članov	- Poslovna združenja - Organizacije delojemalcev - Poklicna združenja - Organizacije potrošnikov - Zadruga
Družbeno-kulturne NPO	Opravlja skupne dejavnosti v okviru kulturnih, družabnih ipd. potreb članov	- Športna društva - Društva za dejavnosti v prostem času - Cerkve, sekte - Zasebni klubi - Spiritistični krožki
Politične NPO	Opravlja skupne dejavnosti za obdelovanje in uveljavljanje političnih interesov in vrednot	- Politične stranke - Organizacije za varovanje domovine, narave, okolja - Politično usmerjene združenja in društva - Organizirane državljanske pobude
Socialne NPO	Opravlja dobrodelne in podporne dejavnosti na področju zdravstva in sociale za pomoči potrebne skupine prebivalstva; dobrodelnost, dejavnost v občo korist, socialno varstvo in skrbstvo	Organizacije za pomoč in storitve bolnim, ostarelim, prizadetim, oškodovanim, zasvojenim, ubožnim in zapostavljenim ljudem Dobrodelne organizacije in društva Skupine za samopomoč

Vir: Schwarz 1996 v Mesec 2008: 22

Za lažjo predstavo, kako obširen je nevladni sektor, po The international classification of non-profit organizations (ICNPO) povzemam spisek področij, kjer delujejo NPO. Spisek zaobsega dvanajst področij, področja pa nato razdeli še na štiriindvajset podkategorij. Zadnja, dvanajsta kategorija pa zaobjema vse organizacije, ki se ne kvalificirajo v katero izmed ostalih enajst.

NPO so razdeljene na naslednjih dvanajst področij:

1. področje kulture in rekreacije,
2. področje izobraževanja in raziskovanja,
3. področje zdravja,
4. **področje socialnega varstva,**
5. področje varstva okolja,
6. področje razvoja lokalnih skupnosti,
7. področje prava, zagovorništva in politike,
8. področje promocije prostovoljstva in financiranja NPO,
9. področje mednarodnega sodelovanja,
10. področje religije,
11. področje poslovnih in poklicnih združenj,
12. področje nekvalificiranih organizacij.

Področje socialnega varstva je naprej razdeljeno na naslednje podskupine (Statistics Canada: Publications – The international classification of non-profit organizations):

- programi, namenjeni otrokom,
- programi, namenjeni mladostnikom,
- programi za družine,
- programi za ljudi z ovirami,
- programi za starejše,
- programi za samopomoč,
- civilna iniciativa,
- programi za začasno nameščanje v domove,
- programi za begunce,
- humanitarne organizacije.

1.4. Umestitev v družbeno okolje

1.4.1. Javno in skupno dobro

Pri obravnavi NVO moram pojasniti razliko med pojmom javno in skupno dobro. Javne institucije, ki so ustanovljene s strani države, delujejo v javnem interesu. Izid delovanja države zato imenujemo javno dobro. Na drugi strani pa državljani, ki samoiniciativno sestavljajo NVO (društva, ustanove, zavode), oziroma civilna družba nasploh delajo v skupnem interesu. Izid delovanja NVO oziroma civilne družbe nasploh predstavlja skupno dobro (Tavčar 2005).

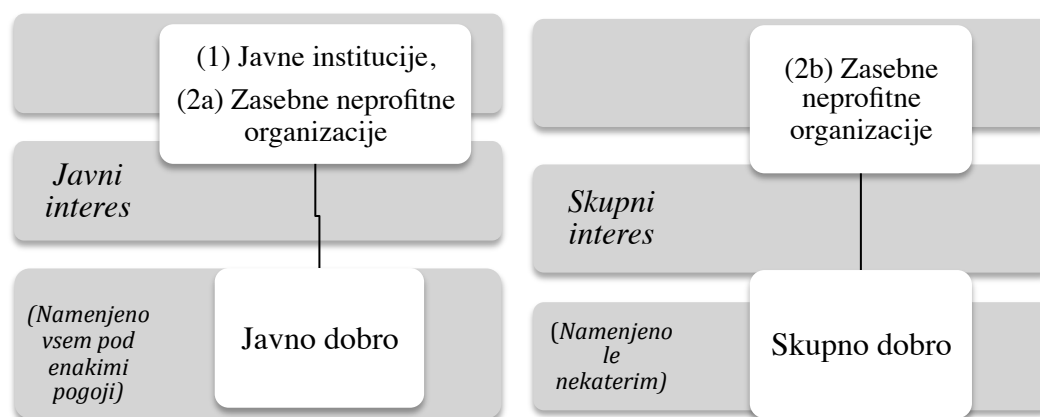
Glavna razlika med javnim in skupnim dobrom je ta, da je javno dobro namenjeno vsem in pod enakimi pogoji, medtem ko je skupno dobro namenjeno le nekaterim (Ude 1994).

Treba je poudariti, da Kolarič (2002) pove, da zasebne NPO lahko delujejo tako v javnem kot skupnem interesu (2a, 2b), medtem ko Tavčar (2005) navaja, da so javne institucije tiste, ki delujejo v javnem interesu (1), in zasebne NPO tiste, ki delujejo v skupnem interesu (2b).

Menim, da za javno dobro lahko delujejo tako javne kot zasebne NPO, zato združujem obe teoriji in trdim, da lahko tako javne institucije kot zasebne NPO delujejo v javnem interesu in za javno dobro, prav tako pa zasebne NPO lahko delujejo v skupnem interesu za skupno dobro.

Shematično sta prikazani in združeni obe teoriji.

Shema 1.4.2.: Formalnopravni status javnih institucij in NVO

Vir: Kolarič 2002; Tavčar 2005

1.4.2 Položaj NVO v družbi

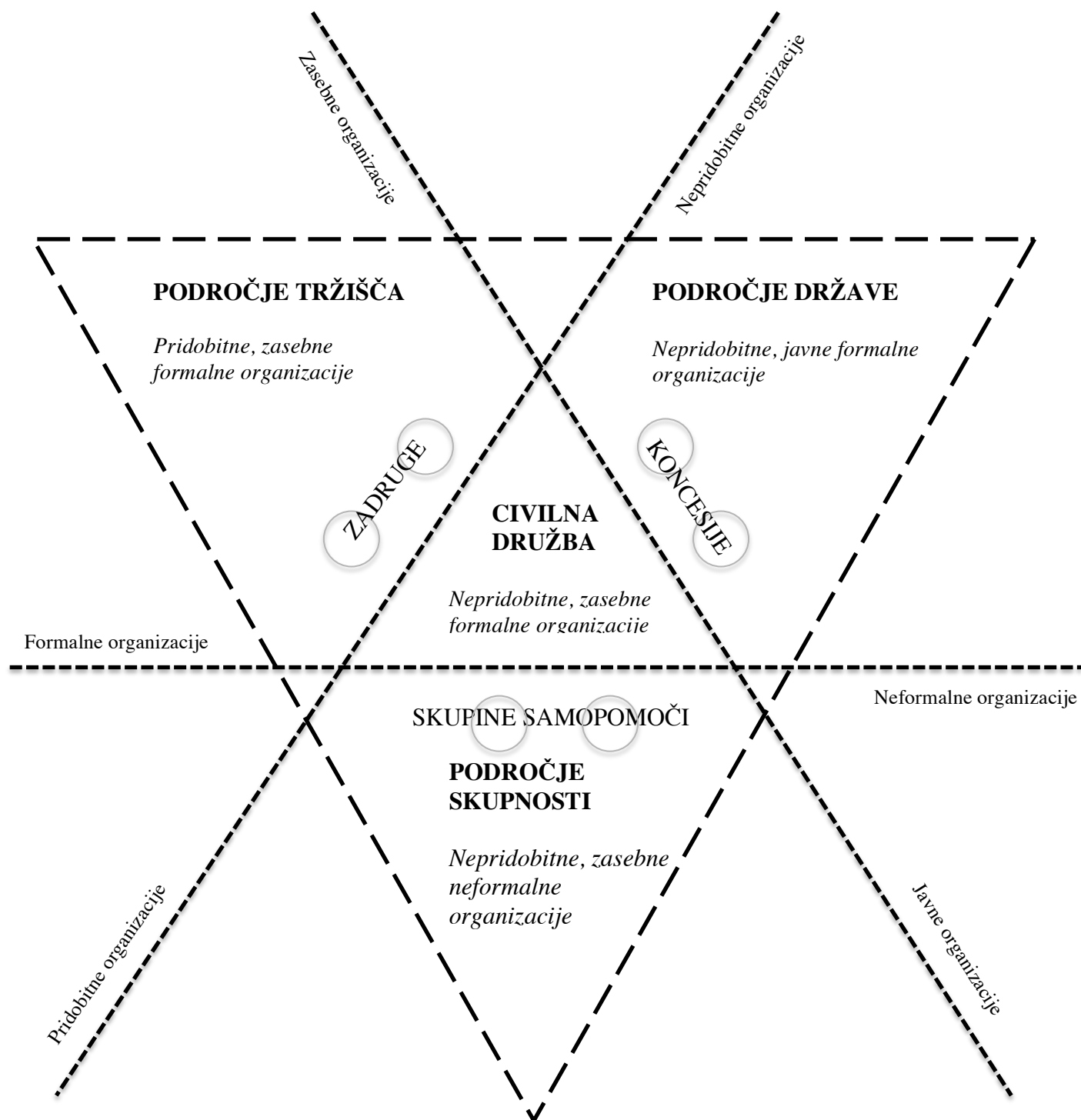
Tako kot se definicije NVO razlikuje od avtorja do avtorja, se tudi njihov položaj v družbi lahko interpretira na različne načine. Za moje proučevanje položaja NVO v družbi uporabljam model, ki so ga dopolnili Kolarič et al. (2002: 15–19 v Tavčar 2005) in izhaja iz koncepta trikotnika blaginje. Družbeni prostor razdeli na tri sfere: sfero države, sfero tržišča in sfero skupnosti. V sferi države delujejo nepridobitne, neformalne organizacije, ki so lahko tako javne kot zasebne. V sferi tržišča najdemo pridobitne zasebne, formalne organizacije oziroma podjetja. Medtem pa so v sferi skupnosti prisotne zasebne, nepridobitne in neformalne mreže, kot so družine, mreže za samopomoč itd.

Kolarič et al. (2002: 15–19 v Tavčar 2005) so dopolnili obstoječi model še s sfero civilne družbe, ki jo najdemo na sredini modela, kjer se vse tri sfere stikajo. Posebnost te sfere je ta, da je v odnosu do ostalih treh sfer hkrati odprta in zaprta (Tavčar 2005). Tako se dotakne in poseže tudi po drugih sferah trikotnika. Čar civilne družbe in NVO je v tem, da lahko posežejo bodisi v sfero države bodisi v sfero trga ali skupnosti, saj so avtonomne v tem smislu, da se lahko same odločijo, v katero sfero bodo posegle in v katero smer se bodo razvijale. Med opisanimi sferami, torej med področjem tržišča, področjem države in področjem skupnosti, obstajajo tri ločnice: ločnica, ki razdeli sfero na pridobitno in nepridobitno, v bistvu loči civilno družbo od

tržišča; ločnica, ki loči med javnim in zasebnim, civilno družbo ločuje od skupnosti; ločnica, ki loči med formalnim in neformalnim, civilno družbo ločuje od področja skupnosti. Med hkrati odprto in zaprto sfero, sfero civilne družbe in sfero trga najdemo organizacije, ki imajo status zadrug. Na drugi strani je med sferama civilne družbe in področja države urejeno področje koncesionarjev, kjer dobi civilna družba pravice, da opravlja storitve v imenu države in za javno dobro. Med civilno družbo in sfero skupnosti pa se nahajajo skupine samopomoči.

Za boljšo predstavbo je blaginjski trikotnik v nadaljevanju tudi shematično prikazan. Treba je poudariti, da je prikazana shema abstraktna in idealna ter ni mogoča v realnem življenju.

Shema 1.4.3.: Blaginjski trikotnik

Vir: Kolarič et al. 2002 v Tavčar 2005

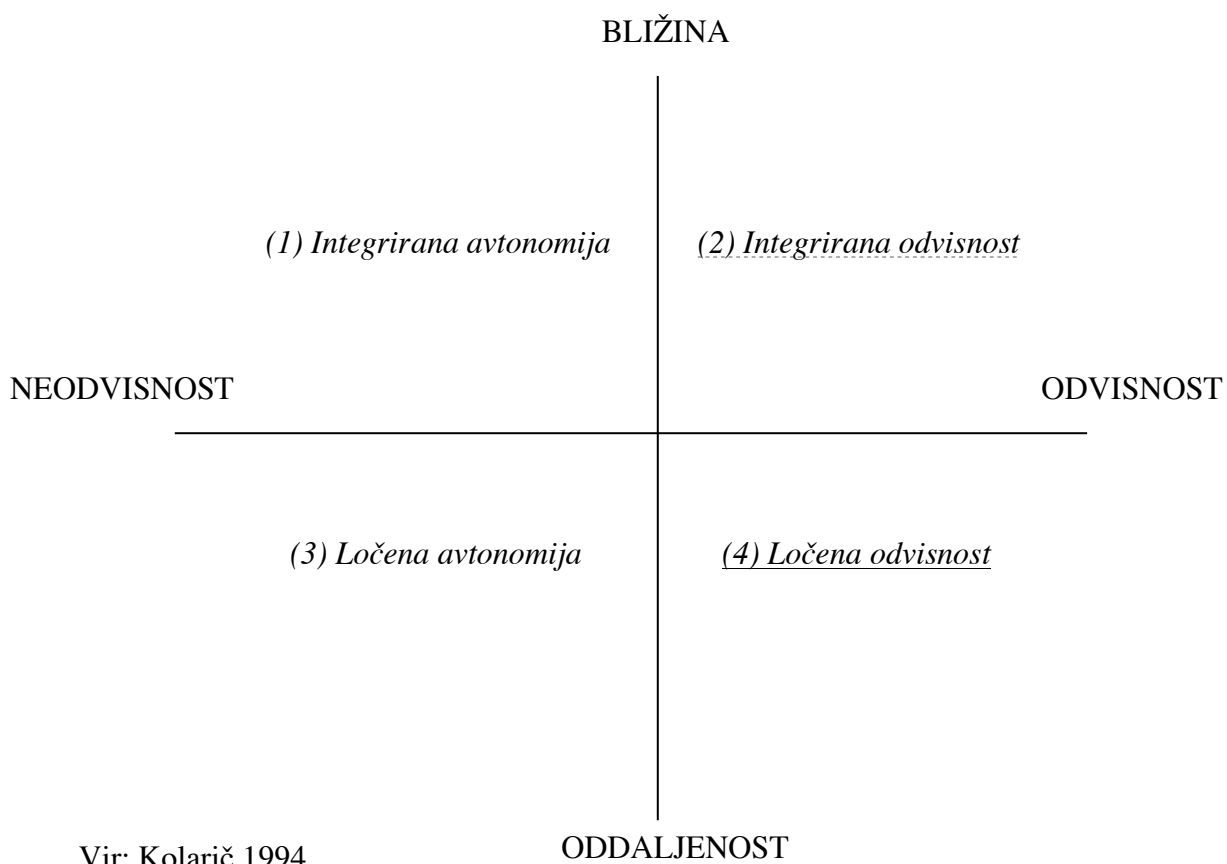
1.4.3. Odnos države do NVO

Pri definiranju in obravnavi odnosa med državo in NVO je treba najprej definirati štiri osi oziroma skrajnosti. Na eni osi ležita bližina in oddaljenost med državo in NVO, ki se kaže v medsebojni komunikaciji. Država in NVO imata lahko visoko stopnjo medsebojne komunikacije in kontaktov, ki jo lahko poimenujemo bližina, in nizko stopnjo medsebojne komunikacije in kontaktov nasploh, ki jo lahko označimo kot oddaljenost med dvema sektorjema. Na drugi osi je na eni skrajnosti pojem odvisnosti in na drugi pojem neodvisnosti. Pri tem je odvisnost definirana kot visoka stopnja kontrole in financiranja s strani države, neodvisnost pa kot nizka stopnja odvisnosti in financiranja s strani države. Ob križanju teh štirih različnih polov oziroma skrajnosti dobimo štiri idealne tipe odnosov med državo in NVO.

Pri integrirani avtonomiji sta prisotni visoka stopnja medsebojne komunikacije ter nizka stopnja kontrole in financiranja NVO s strani države. Visoka stopnja medsebojne komunikacije je prisotna tudi v integrirani odvisnosti, vendar pa s to razliko, da je v takem odnosu visoka stopnja kontrole in financiranja NVO s strani države, s katero ima stike in v kateri deluje. Nizka stopnja medsebojne komunikacije med državo in NVO je značilna v ločeni avtonomiji in ločeni odvisnosti. Razlika je le v tem, da je v ločeni avtonomiji stopnja kontrole in financiranja NVO s strani države nizka, pri ločeni odvisnosti pa visoka (Kolarič 1994). Pri tem Kolarič leta 1994 navaja, da je odnos med vladnim in nevladnim sektorjem definiran kot "ločena odvisnost"(4), saj so bile značilne visoka stopnja kontrole s strani države, srednja stopnja državnega financiranja in nizka stopnja medsebojne komunikacije. Za prihodnost pa kot zaželen odnos navaja "integrirano odvisnost" (2), kjer bi bile značilne nizka stopnja kontrole s strani države, srednja stopnja državnega financiranja in visoka stopnja medsebojne komunikacije. V kolikšni meri se je odnos med javnim in nevladnim sektorjem spremenil ter ali se je iz "ločene odvisnosti" spremenil v "integrirano odvisnost", se sprašujem v empiričnem delu diplomskega dela.

Za lažjo predstavitev zgoraj opisanega modela je ta tudi shematsko prikazan.

Shema 1.4.4.: Štirje idealni tipi odnosa med državnim in nevladnim sektorjem

Shema 1.4.4. : Štirje idealni tipi odnosa med državnim in nevladnim sektorjem

Delo države, javnih institucij in NVO se na marsikaterem področju prepleta. Stik med državo in NVO ni nujno neposreden, torej prek financiranja. Največkrat ima država vpliv na NVO prek postavljanja različnih predpisov, tudi kriterijev o izobrazbi, zahtev po kakovosti in ne nazadnje pritiskov, da bi bile bolj podobne podjetjem na trgu (Taylor 1996 v 2002). Zaradi medsebojnega sodelovanja morata oba sektorja imeti zdrav odnos ali pa naj ta vsaj ne bo škodljiv za enega ali drugega. Na žalost se zgodi, da je največkrat škodljiv prav za NVO.

Zdrav odnos med državo in NVO je mogoč le, če imata skupne cilje. Kadar ima vlada pozitivne namene, ki so v dobro državljanov, in so NVO učinkovite, obstaja možnost za močno razmerje, kjer oba sektorja med seboj sodelujeta (Clark 1993).

Tandon (1991 v Clark 1993) poudarja, da s tem ni mišljeno razmerje, v katerem so NVO pod državo, temveč mora razmerje temeljiti na medsebojnem spoštovanju,

sprejetju dejstva, da sta oba sektorja avtonomna in neodvisna. Vendar pa so taka razmerja redka, četudi so pogoji izpolnjeni. Medsebojno nezaupanje in ljubosumje sta po mnenju Tandong globoko zasidrana v obeh straneh. Fowler (1992 v Clark 1993) dodaja, da se država boji, da bi NVO spodkopale njeno politično moč ali da bi celo ogrožale državno varnost. Na drugi strani pa NVO ne zaupajo v resničnost motivov države in javnih institucij. Ne glede na nesigurnosti na obeh strah pa je treba sprejeti dejstvo, da obe sferi obstajata in bi morali sodelovati.

NVO lahko igrajo pomembno vlogo pri oskrbi nekaterih skupin uporabnikov oziroma pri polnjenju vrzeli in lukenj pri ponudbi storitev, ki jih nudijo vladne institucije. Lahko tudi izvajajo pritisk na državne organe, da ti spremenijo strategije in zakone. Vendar pa NVO ne predstavljajo prave alternative, ki bi uredila nek problem (Clark 1993).

Takrat, ko obe strani ugotovita, da njune storitve ne tekmujejo med seboj, temveč so medseboj lahko kompatibilne in se dopolnjujejo, se možnost pravega sodelovanja šele odpre (Clark 1993).

Tavčar (2005) navaja, da država podpira NVO na različne načine, ker so javne institucije manj učinkovite. Hkrati dodaja, da s tem podpira splošni družbeni interes neposredno prek javnega in tudi prek skupnega dobra. S tem ko državne institucije namenijo ali odvzamejo finančna sredstva NVO, imajo nanje velik vpliv.

Odnos med državo in NVO se lahko izvaja na dveh ravneh: na lokalni in državni ravni. Po podatkih raziskave NVO bolj sodelujejo z državo na lokalni kot pa na nacionalni ravni. Največkrat imajo NVO stike z občino prek financiranja, zgodi pa se tudi, da občina (brezplačno) odstopi občinske prostore za namene delovanja organizacije oziroma za različne prireditve. Izposojanja različnih kadrov NVO s strani občine skorajda niso deležne. Na državni ravni pa ima največ NVO stik z državo prek financiranja (državnih razpisov), vendar v manjši meri kot na lokalni ravni (Kolarič et al. 2006).

1.5. Zgodovina NVO na Slovenskem

Zgodovina NVO na Slovenskem je zelo slabo raziskana. Na voljo so le podatki o posameznih prostovoljnih organizacijah. Vendar pa lahko po podatkih, ki so znani sklepamo, da je zgodovina NVO dolga in obsežna (Kolarič et al. 2002).

Začetki neformalnih združenj segajo že v sedmo in osmo stoletje našega štetja. Takrat so se ljudje združevali v različne združbe, bratovščine in zveze. Vendar pa NVO, ki so bile podobne današnjim, najdemo šele v srednjeveških mestih, kjer so se obrtniki združevali v obrtniške cehe, verske skupine, mestne organizacije, ki so služile kot obramba (Kolarič et al. 2002).

Leto 1852 je prineslo društveni patent, kar je pomenilo, da so se lahko posamezniki združevali v združevanja, pred uvedbo patenta pa so potrebovali posebno dovoljenje cesarja. Leta 1867 so uzakonili zakon, ki je dovoljeval pravico do združevanja v društva in politična društva (Mrak 2001). Ta zakon predstavlja prvo zakonsko ureditev na tem področju (Regijski NVO center 2010: Nevladne organizacije).

Do druge svetovne vojne se je število združevanj povečevalo – najprej v Avstroogrski monarhiji in nato v Kraljevini SHS. Po drugi svetovni vojni pa se je slika nekoliko obrnila in je javni sektor prevzel vse funkcije, ki jih je prej opravljal nevladni sektor. Posledično se je število NVO v tistem času občutno zmanjšalo (Mrak 2001) oziroma so tiste, ki so ostale, prešle pod državni nadzor (Kolarič et al. 2002).

Število NVO se je po letu 1991, po osamosvojitvi Slovenije, močno povečalo. V času po osamosvojitvi so se razmahnile različne oblike združevanja. Poleg društev, ki so bila znana oblika NVO tudi v socializmu, ljudem druge oblike niso bile poznane. Ob osamosvojitvi in prehodu države v kapitalizem pa so se ljudje začeli združevati v različne družbe civilnega prava, zavode zasebnega prava, ustanove itd. (Mrak 2001).

1.6. Razvoj NPO

1.6.1. Smeri razvoja

1.6.1.1. *Sistemi blaginje*

Delovanje NVO ne poteka v praznem prostoru, temveč v interakciji z drugimi sektorji oziroma družbenimi sferami – sfero trga, sfero države in sfero skupnosti. V teh treh sferah² lahko najdemo najmanj pet različnih hierarhij, ki so se izoblikovale v odvisnosti od tega, kateri družbeni razred je bil (skozi daljše obdobje) prisoten v državi in kakšen je bil odnos med Cerkvijo in državo.

Kolarič (2002) navaja, da vsak tip sistema blaginje neposredno določa vlogo, ki jo imajo zasebne NPO v določeni družbi. Tako imajo v družbah z istim tipom sistema blaginje NVO isto vlogo. Od tipa sistema blaginje so odvisni stopnja razvitosti zasebnih NPO, (večinski) vir njihovega financiranja in področje, na katerem te najbolj zgoščeno delujejo (socialna varnost, izobraževanje, zdravstvo, kultura itd.).

Liberalni tip sistema blaginje predpostavlja, da si vsi posamezniki lahko pridobijo potrebna sredstva in dobrine na trgu. V tem tipu sistema tržišče zavzema prvo mesto v hierarhiji. V primeru, da tega ne zmorejo ali nočejo, lahko ustvarijo neformalne socialne mreže, ki jim pripada drugo mesto v hierarhiji. Država v tem primeru "poskrbi" le za tiste, ki se ne združijo v neformalne socialne mreže prek javnih nepridobitnih organizacij, vendar pa imajo te le obrobno vlogo. V takem tipu imajo prednost zasebne nepridobitne organizacije (NVO), ki pokrivajo področja in potrebe, ki jih država ne doseže (Kolarič 2002). Najznačilnejše so zdravstvene in izobraževalne storitve, vendar na komercialni ravni (Tavčar 2005). Tak tip sistema blaginje je značilen predvsem za Združene države Amerike, Avstralijo in delno Anglijo.

V konzervativno-korporativističnem tipu sistema blaginje ima država dvojno vlogo. Na eni strani se morajo vsi državljani države, v kateri obstaja tak sistem blaginje, obvezno vključiti v obvezne sisteme socialnih zavarovanj. Na drugi strani pa poskrbi tudi za državljane, ki niso zaposleni in se ne morejo vključiti v ta obvezni sistem socialnih zavarovanj. Zanje poskrbi prek zasebnih NPO, pri katerih naroči storitve.

² Sfere so podrobneje razložene v poglavju Položaj NVO v družbi.

Tako je njihov glavni vir financiranja javni, torej s strani države. Tak tip je prisoten v Nemčiji, Avstriji, Franciji, Belgiji in Nizozemski (Kolarič 2002).

V socialnodemokratskem tipu sistema blaginje imajo močno vlogo javne NPO. Zagotavljajo praktično vse storitve, ki jih uporabniki potrebujejo. Posamezniki pa imajo tudi možnost, da si storitve najdejo sami na trgu. V taki družbi NVO niso glavne producentke storitev, kot so pri konzervativno-korporativističnem tipu. Predvsem so glas tistih, katerih potrebe niso zadovoljene (Kolarič 2002).

Katoliški tip sistema blaginje temelji na principu subsidiarnosti. Za največ potreb posameznika poskrbita njegova družina in sorodstvo, za nekaj pa tudi zasebne nepridobitne organizacije, ki jih ustanovi Cerkev. Država v tem primeru nima pomembne vloge in vstopi le, če vsi trije viri zadovoljevanja potreb odpovedo. Podobno kot pri liberalnem tipu ima tudi tukaj država obrobno vlogo. Tak sistem blaginje NPO omogoča velik manevrski prostor za razvoj in njihovo delovanje. Izvajajo izobrazbene in socialnovarstvene storitve, predvsem za prodajo, se pravi na komercialni ravni. Cerkev pa prek naročanja storitev NPO pridobiva legitimiteto, kar je zanje pomembno (Kolarič 2002).

Etatistični, kot ga poimenuje Kolarich (2002), oziroma državno-socialistični tip sistema blaginje, kot ga poimenuje Tavčar (2005), se je izoblikoval v specifičnih pogojih bivših socialističnih držav. Država je imela glavno vlogo in je prek organizacij vse storitve producirala, financirala in izvajala. Zaradi vseobsegajočega delovanja države trg ni deloval, NVO pa so se usmerjale bolj na področje rekreacije in športa. Slovenski strukturni vzorec NVO je podoben vzorcu v nekdanjih socialističnih državah in socialnodemokratskim sistemom blaginje.

V tabeli so opisani kratek povzetek sistemov blaginje, sfere, ki v posameznih sistemih zadovoljujejo potrebe posameznikov, storitve NPO in njihovi (glavni) viri financiranja. Državno-socialistični sistem blaginje oziroma sistem blaginje nekdanje "socialistične države" je v omenjeni tabeli odebeljen, saj Slovenija spada v ta sistem.

Tabela 1.6.2.: Sistemi blaginje, potrebe in storitve, ki jih NPO v sistemu opravljajo, način financiranja NPO in načini udejanjanja NPO

Sistem blaginje	Potrebe zadovoljujejo	Storitve NPO	NPO	Pojav NVO
<u>Liberalni</u> ZDA Avstralija Anglija	1. Trg 2. Javne NPO 3. Zasebne NPO	Zdravstvene storitve Izobraževanje	Komercialna dejavnost	Državljeni ustanavljajo neformalne socialne mreže
<u>Konzervativno-korporativistični</u> Nemčija Avstrija Francija Belgija Nizozemska	1. Država – obvezno zavarovanje 2. Trg ob podpori države 3. NPO po naročilu države	Socialnovarstvene storitve (za državo)	Javni viri	Ni
<u>Socialnodemokratski</u> Skandinavija	1. Država 2. Javne NPO za vse storitve 3. Zasebne NPO so “glas nezadovoljstva”	Mnoge storitve	Komercialna dejavnost, članarina Javni viri Donacije	Glas posameznikov s specifičnimi potrebami (manjšina)
<u>Katoliški</u> Italija Španija Portugalska	1. Družina 2. Cerkvene NPO 3. Trg 4. Država	Izobraževanje Socialne storitve (s strani Cerkve)	Komercialni viri Zasebni darovalci	Obrobna vloga – financirana s strani RKC
<u>Državno-socialistični</u> Nekdanje “socialistične države”	1. Država 2. NPO (malo) 3. Ni trga	Delovanje neformalnih socialnih mrež Rekreacija (šport)	Mešanica virov	Delovanje na področju športa (rekreacije)

Vir: Kolarič 2002, Tavčar 2005

1.6.2. Trije procesi razvoja

Razvoj NVO oziroma kar problem njihovega razvoja je treba proučiti čez tri procese – etatizacijo, komercializacijo in profesionalizacijo (Kolarič 2003).

1.6.2.1. Proces etatizacije

Etatizacija NVO je, na kratko, proces, kjer te postajajo producentke storitev v imenu države (Kolarič 2003). Država velikokrat naroča storitve pri NVO, saj ne more pokriti vseh potreb in težav uporabnikov. Organizacije tako nudijo javne storitve, ki so namenjene vsem državljanom pod enakimi pogoji. Tako organizacije, ki delujejo v skupnem interesu in za skupno dobro, v procesu etatizacije vedno več (ali na koncu celo vse) storitev opravijo za javno dobro. Lahko bi rekli, da se v takem primeru zgodi premik iz skupnega v javno dobro.

Pri tem pa jih država tudi financira. Temu bi lahko rekli le javno financiranje teh organizacij, vendar moramo biti pazljivi, saj pri tem te organizacije lahko postanejo podaljšana roka države. Pri tem zaposleni v teh zasebnih NPO, tudi nevladnih, v bistvu postanejo vsaj deloma državni uradniki, ki morajo upoštevati standarde in pravila, ki jih postavlja država (Kolarič 2003).

V Združenih državah Amerike se je proces etatizacije nepridobitnih prostovoljnih organizacij začel v šestdesetih letih prejšnjega stoletja, ko je država s partnerskim odnosom z nepridobitnimi organizacijami državljanom zagotavljala socialno varnost. V Evropi poteka proces etatizacije predvsem v državah z dobro razvitim javnim sektorjem, kjer država zajezi širjenje javnega sektorja tako, da najame zasebne nepridobitne organizacije, da izvajajo storitve za javno dobro (Kolarič et al. 2002 v Tavčar 2005).

V Sloveniji nepridobitne organizacije niso bile glavne producentke storitev, saj je za to v socialističnem režimu poskrbela država. Neformalne socialne mreže so predstavljale predvsem družine in sorodstvo, v katerem so si pomagali med seboj. Največ je bilo društev, ki so se ukvarjala z različnimi dejavnostmi, največ s športom, kulturo, gasilstvom itd. Različne oblike NVO so v porastu šele v zadnjih letih (Tavčar 2005).

Kolarič et al. (2002 v Tavčar 2005) poudarjajo, da proces etatizacije zaustavlja zgodovina. Dejstvo je, da se daje javnim službam zaradi svoje zgodovine še nek občutek izredne zmogljivosti, čeprav jih veliko ne deluje več tako učinkovito, niti kakovostno.

Delež javnih oziroma državnih sredstev v letnih prihodkih organizacije lahko razumemo kot indikator stopnje njene etatiziranosti (Kolarič 2003). Podatki raziskav kažejo, da so najbolj etatizirane NVO v družbah s konzervativno-korporativističnim tipom blaginje (Nemčija, Avstrija, Francija, Belgija, Nizozemska).

Financiranje NVO s strani države krepi željo po profesionalizaciji organizacij. Z rednim dotokom denarja omogoči NVO, da se stabilizira in razširi svojo dejavnost ter naredi kakovostnejšo. Poleg tega lahko tam zaposleni načrtujejo dolgoročno, saj niso odvisni od javnih razpisov. Zaradi učinka "podaljšane roke" država pričakuje oziroma zahteva in pospešuje proces profesionalizacije NVO, saj so postavljeni določeni standardi oziroma pravila o načinih delovanja (Kolarič 2003).

1.6.2.2 Proces komercializacije

Nevladne in druge organizacije potrebujejo finančna sredstva za preživetje. Primanjkovanje teh je velika ovira za obstoj organizacij. Najpogostejše finančna sredstva pridobivajo iz članarin in ostalih prispevkov uporabnikov, kot so šolnine, vstopnine, prispevki za oskrbe itd., s katerimi pokrijejo vse ali del stroškov za izvajanje dejavnosti (Tavčar 2005). Nekatere organizacije pa se morajo prilagoditi situaciji, to je krčenju javnih virov financiranja, in storitve izvajati na komercialni ravni. Tavčar (2005: 37) temu pravi prava prodaja, kjer "nepridobitna organizacija išče primerne segmente tržišča [in] oblikuje iz svojih izdelkov in storitev programe za ciljne skupine uporabnikov. [...] [Pri tem] skuša prodajati izide svoje dejavnosti s čim večjim dobičkom [...]" Proces komercializacije ne zavzema le prodajanja storitev na komercialni ravni, temveč tudi konkurenco med samimi NVO ter med njimi in podjetji na trgu (Kolarič 2003). Trg, kjer se to odvija, leži nekje na meji med "pravim" in "kvazitrgom".

Komercializacija prinaša nepridobitnim organizacijam pomemben vir finančnih sredstev za njihovo preživetje, vendar pa tudi v sicer nepridobitni sektor vnaša tržna razmerja (Tavčar 2005). To pomeni, da sektor, ki naj bi temeljil na nepridobitnosti in prostovoljnosti, spreminja v tržišče, kjer organizacije tekmujejo med seboj, katera bo

dobila uporabnika, ki bo plačal za njihovo storitev. Pri tem lahko organizacije ujamajo v zanko, kjer začnejo razmišljati predvsem o menedžmentu in organizaciji ter ne toliko o uporabnikih in vsebini storitev.

NVO, ki niso obremenjene z davki, tako predstavljajo nelojalno konkurenco podjetjem, praviim profitnim organizacijam (Rose, Ackerman 1990 v Kolarič 2003).

V Združenih državah Amerike, Avstraliji in Veliki Britaniji se je proces komercializacije začel v osemdesetih letih prejšnjega stoletja, ko so bile nepridobitne organizacije primorane poiskati vir finančnih sredstev na trgu. Tako je že ob koncu osemdesetih let v ZDA delež prihodkov iz komercialnih virov presegal 50 % vseh prihodkov nepridobitnih organizacij (Salamon, Anheier 1996 v Tavčar 2005).

V Sloveniji se je proces komercializacije začel proti koncu devetdesetih let prejšnjega stoletja. Takšne organizacije ne nudijo več storitev najbolj prikrajšanim v družbi, temveč jih s ponudbo storitev na komercialni ravni diskriminirajo. Kolarič (2003: 39) je ob tem dejala, da s komercializacijo organizacije "namesto, da bi implementirale vrednote solidarnosti in altruizma, krepijo egoizem in socialni ekskluzivizem".

1.6.2.3 Proces profesionalizacije

Proces profesionalizacije spremlja razvoj organizacij od začetka dvajsetega stoletja. Najvidnejša je na področjih, kjer so NVO najdominantnejše – socialno varstvo, zdravje in izobraževanje (Frumkin 2002, Salamon 1987 v Hwang 2006).

Navkljub razvoju je v Sloveniji stopnja profesionalizacije nevladnih in nepridobitnih organizacij nizka. Glede na podatke Centra za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij (CNVOS) je delež zaposlenih v NVO zelo nizek. Le 0,80 odstotka ljudi je zaposlenih v NVO glede na vso aktivno populacijo v Republiki Sloveniji, medtem ko je povprečje v Evropski uniji veliko večje in znaša 5,42 odstotka.

Profesionalizacija organizacije prinese tako dobre kot slabe stvari. Dobra lastnost procesa profesionalizacije je izboljšanje kakovosti delovanja organizacij in posledično tudi storitev, ki jih producirajo. Po drugi strani pa lahko proces profesionalizacije tudi preusmerja delovanje organizacije, vanjo vpelje birokratizem in povečuje notranje interese med profesionalci, ki so zaposleni v organizaciji (Tavčar 2005).

Vendar pa profesionalizacije NVO ne moremo posploševati, saj vse ne čutijo tega procesa ali pa vsaj ne v enaki meri. Nekatere organizacije so in bodo vedno ostale majhne organizacije, ki popolnoma temeljijo na prostovoljnem delu (Hwang 2006).

V prihodnosti se bo v NVO V Sloveniji povečala profesionalizacija. Prav tako se bo v njih povečevalo število zaposlenih (Babič 2012).

V spodnji tabeli so prikazani povzetki vseh treh procesov in indikator posamezne stopnje razvoja NVO.

Tabela 1.6.3: Indikatorji stopnje ter prednosti in slabosti procesov etatizacije, profesionalizacije in komercializacije

Proces razvoja NVO	Proces etatizacije	Proces profesionalizacije	Proces komercializacije
Indikator stopnje	Odstotek javnega financiranja	Odstotek zaposlenih v NVO glede na aktivno prebivalstvo	Odstotek tržnih virov financiranja
Prednosti	Zagotovljeno financiranje NVO Storitve za državljane	Kakovostnejše storitve	Zagotovljeno financiranje storitev
Slabosti	NVO kot podaljšana roka države Zaposleni v NVO kot državni uradniki	Povečana papirologija v NVO	Več konkurence, manj pozornosti na kakovosti storitev, nastaja "kvazitrg"

1.7. Načini financiranja NVO

NVO se morajo za svoje delovanje financirati prek različnih kanalov. Organizacije bi se morale financirati tako, da bi vprašale svoje potencialne uporabnike, kakšne so njihove želje in potrebe ter za kakšno storitev bi želeli nameniti svoj denar in v kolikšni meri (Hrovatin 2002). Vendar pa je to v resničnem svetu redko možno. Mnogi uporabniki, še posebej na področju socialnega varstva, niso zmožni plačati storitev, ki bi jih potrebovali. Zato se morajo organizacije znajti drugače in si zagotoviti druge načine pridobitve finančnih sredstev. Najbolj tipični in splošni viri pridobitve finančnih sredstev NVO so (Mesec 2001):

- prodaja svojih storitev,
- članarine,
- državni oziroma regionalni in občinski proračuni,
- donatorstvo.

NVO bi morale delovati “od spodaj navzgor”, kar pomeni, da bi uporabniki povedali, kakšne projekte bi potrebovali, in organizacija bi jih naredila ter izvedla, uporabniki pa bi to dejavnost financirali. Vendar pa v realnem svetu ni tako, saj, še posebej na področju socialnega varstva, uporabniki niso dovolj ekonomsko močni, da bi lahko dajali prispevke za storitve, četudi jih potrebujejo (Hrovatin 2002). Tako se največkrat obrnejo na lokalne ali državne, tudi na evropske razpise. Organizacije morajo tako imeti vsaj enega člana, zaposlenega ali prostovoljca, ki ima izkušnje in znanja iz pisanja prijav na razpise.

Na komercialno raven se NVO poda, ko drugje ne zmore pridobiti potrebnih finančnih sredstev. Četudi organizacija želi prodajati svoje izdelke, morajo ti biti v skladu z njenim osnovnim poslanstvom in vizijo. Torej komercialna prodaja storitev je lahko le dejavnost, ki podpira delovanje društva. Pri iskanju komercialnih virov se organizacija sooči z novimi izzivi. V želji po alternativnem viru financiranja lahko kar hitro opusti svoje poslanstvo in s tem identiteto NVO (Hrovatin 2002).

S članarinami organizacija pridobi nekaj finančnih sredstev, vendar taka podpora največkrat ni zadostna.

1.8. Recesija

Vsaka finančna kriza ni nujno recesija. Neko stanje lahko označimo kot recesijo, ko izpolnjuje nekaj kriterijev: znižanje finančnih aktivnosti v ekonomiji, ki morajo trajati vsaj nekaj mesecev, kar se po navadi kaže v dejanskem BDP posamezne države, plačah, deležu aktivnega prebivalstva v posamezni državi, proizvodnji dobrin in njihovi prodaji (Perez, Ortega 2009).

Bolj priljubljeno pa je merilo “na oko” (angl. “*rule of thumb*”). To merilo je najbolj znano in najbolj uporabljeno s strani medijev. Po tem merilu se obdobje recesije začne, ko se pokažeta dve zaporedni znižanji v BDP posamezne države. Ker pa se poročila o letnem BDP izdajo z zamikom in na četrtini leta, se komisija oziroma strokovnjaki raje odločajo na podlagi drugih indikatorjev, ki pokažejo realnejšo sliko od poročil BDP (Perez, Ortega 2009).

Finančna kriza oziroma recesija se je začela leta 2007 v Združenih državah Amerike in se končala dve leti kasneje, leta 2009. Kar občutimo zdaj v Evropski uniji, je evrokriža. “Naša” kriza ni nova kriza, temveč je le podaljšek oziroma nadaljevanje globalne krize, ki se je v bistvu že končala (Guillen 2013).

Kriza, ki jo občutimo, je dejansko tretja faza globalne krize. Prva faza je bila kriza v Združenih državah Amerike, omejena na čas med avgustom 2007 in septembrom 2008. Druga faza je bila omejena na obdobje transformacije v globalno recesijo, ki se je dogajala med septembrom 2008 in marcem 2009. V tretji fazi smo zdaj, ko je finančna kriza centralizirana v območju Evropske unije, ki traja od marca 2009 do danes. Največja značilnost te recesije je neenakomernost, v smislu, da nekatere države Evropske unije še občutijo globoko recesijo, medtem ko so druge že v obdobju okrevanja. Seveda pa evropske države v krizi držijo rigidni krediti, vrnitev neoliberalne politike in enaka politika vladanja, ki je vodila v krizo (Guillen 2013).

Bolj kot vzrokom recesije se v diplomskem delu posvečam posledicam finančne krize na ljudi. Raziskave so pokazale, da se je povečalo število samomorov, vedno več je revščine in neenakosti v plačah (De Vogli 2014). Kakovost življenja ljudi se slabša, a zdi se, da država in njene institucije ne zmorejo skrbeti za težave in potrebe ljudi. Tako imajo NVO vedno več dela, saj se trudijo skrbeti za te potrebe.

Država mora spremeniti svoje delovanje in z različnimi ukrepi zaščiti najranljivejše skupine in državljane nasploh, drugače bo evrokriza še naprej vplivala na kakovost življenja ljudi in jo slabšala ali celo ubijala (De Vogli 2014).

1.8.1. Posledice krize za NVO

V času spreminjanja razmer, ki je najobčutnejše na področju trga, se mora organizacija znati spreminjati in odzivati na razmere, ki so prisotne. Uspešna organizacija se mora prilagajati tako svojim uporabnikom kot državi, v kateri deluje. Organizacija, ki je sposobna hitrega spreminjanja, bo sposobna menjati svojo delovno prakso v nenehno spreminjajočem se okolju in bo uspešna (Raos 2002).

Organizacija ima sposobnost spreminjanja in postajanja vedno učinkovitejše. To pa zahteva odprto komunikacijo, krepitev članov skupnosti in sodelovanje. Temu bi lahko rekli tudi karakteristike učeče se organizacije. Torej učeča se organizacija je tista, v kateri njeni člani povečujejo svoje znanje, da bi dosegli rezultate, ki so si jih zadali (Raos 2002).

Delovanje prostovoljskih organizacij se je v zadnjih desetletjih spremenilo. Mesec (2006) navaja, da se je tradicionalna vloga NVO – zagotavljanje moči in zmanjševanje stisk prikrajšanih in trpečih – spremenila v novo vlogo, v vlogo spodbujevalcev in nosilcev razvoja. Sama sem mnenja, da se vloga NVO ni toliko spremenila, kot se je povečala, torej da sta se tradicionalna vloga in “nova” vloga združili.

Mesec (2006) napoveduje, da bo v prihodnosti prepoznan kot enakopraven partner trgu in državi. Mrak (2001:192) dodaja, da “nevladne organizacije postajajo vse pomembnejši del civilne družbe in močna podpora demokraciji”. Rončević (2001: 2) gre še dlje in pove, da “nekateri avtorji celo predvidevajo, da bo v prihodnosti ta tip organizacij prevzel ključno vlogo v političnem življenju”.

Posledica varčevanja države je tudi krčenje finančnih sredstev za zaposlovanje na nevladnem področju. Tudi na nevladnem področju ni nič drugačna slika kot drugje v državi – več kot ima ena oseba kompetenc, bolj je zaposljiva. Trenutno najbolj cenjena znanja so najverjetneje menedžerske narave. Kovač (1997) piše, da prebivalstvo meni, da morajo imeti zaposleni in delujoči v neprofitnem sektorju menedžerska znanja. Za tako mnenje navaja različne razloge. Prvi in najpomembnejši

je nedvomno ta, da narašča pomembnost neprofitnega sektorja, saj je država v krizi, še posebej na področju socialnega varstva.

Vendar pa menedžerska znanja niso dovolj. Nevladniki morajo imeti širok spekter znanj – od organizacijskih sposobnosti, kompetenc na področju financ, tehnoloških znanj, trženjske sposobnosti do znanja za delo z različnimi skupinami ljudi (Migley 1995 v Claiborne 2004). Lahko bi trdili, da so socialni delavci dobro usposobljeni za delo v nevladnem sektorju, vendar pa se pomanjkanje zanimanja in znanja na področju pridobivanja finančnih sredstev pokaže kot pomanjkljivost, zaradi katere so dostikrat izrinjeni iz nevladnega sektorja (Claiborne 2004).

Torej, v grobem so posledice krize na NVO predvsem več dela, večja vloga v družbi, ki bo (mogoče) vodila v enakopravnega partnerja trgu in držvi.

NVO in zaposleni v njej pa morajo imeti sposobnosti spreminjanja in prilagajanja trenutnim razmeram v družbi.

1.8.1.1. Težave NVO zaradi recesije

Tudi neprofitni sektor občuti posledice recesije. Tako kot so omejili zaposlovanje v javni upravi, se je zmanjšala tudi kvota denarja, ki je na razpolago za NVO (Fioraonti, Thumler 2011). Tako nastaja fenomen, poimenovan socialni darvinizem, kjer si NVO delijo zelo skršena finančna sredstva, ki so na razpolago (Čandek 2002).

Vedno več ustanovljenih organizacij predstavlja vedno večjo konkurenco med organizacijami za pridobitev finančnih sredstev. Vedno večji zunanji pritiski po profesionalizaciji povzročajo težave NVO. Marsikatera organizacija ne želi podleči pritiskom in povečati stopnje komercializacije svoje organizacije, po drugi strani pa se sooča s pomanjkanjem znanja in kadra, ki bi imel kompetence na področju pridobivanja finančnih sredstev, in posledično s pomanjkanjem finančnih sredstev za golo preživetje.

Jelovac (2002: 17–18) pri financiranju NVO poudarja pet kritičnih vprašanj:

1. večina organizacij se financira v okviru projektov – obračunavanje obrokov poteka za nazaj, lahko tudi z nekajmesečnimi zakasnitvami, kar organizacijam povzroča težave. NVO so tako primorane producirati storitve, za katere ne vedo, ali bodo financirane ali ne. Delajo delo, za katerega ne vedo, ali bodo

plačani ali ne. Zaposleni v NVO in sama NVO morajo imeti dovolj finančnega zaledja, da preživijo obdobje negotovosti in pridejo do financiranja. Zaradi zamika izplačila denarja se pojavi vprašanje kakovosti storitev, saj je mogoče, da storitev ni tako kakovostna, kot bi lahko bila, če bi imeli na razpolago dovolj denarja;

2. nekatere fundacije poskrbijo za svojo promocijo tako, da dajo enkratni znesek organizaciji in s tem podaljšujejo svoj spisek organizacij, ki jim pomagajo. Ne glede na NVO, ki dobijo ta enkratni znesek, si morajo vedno znova iskati nove, alternativne vire financiranja;
3. država priznava kot davčno olajšavo le majhen delež prihodka podjetja, če ga ta nameni NPO – posledično malo podjetij nameni delež dohodka NVO;
4. Slovenija je po mednarodnih merilih dokaj razvita država – zato ima manj možnosti za pridobivanje financ iz mednarodnih sredstev. Res je, da pri nas ni vojne³ in je po nekaterih merilih dokaj razvita, vendar v realnosti ni tako. Marsikje je premalo razvita glede na primerljive države, tudi v nevladnem sektorju;
5. nekateri javni skladi pokrivajo le izgubo, ki se naredi na projektu – s tem pa ne podpirajo oziroma skoraj odvrčajo nepridobitne organizacije od ustvarjanja dobička, ki bi ga potem vlagale nazaj v razvoj svoje dejavnosti. Lahko je trditi, da kakšna NVO zaradi tega ne vloži pretiranega truda v iskanje svojih virov financiranja, saj vedo, da bo izguba pokrita.

Zaradi znižanja sredstev oziroma težje pridobitve finančnih sredstev se zdi, da je veliko socialnega dela in dela z uporabniki zanemarjenega (Fioramonti, Thumler 2011).

Tudi zaradi finančnih težav NVO je zaželen, če ne skoraj potrebna, notranja motivacija posameznika, da deluje in ostane v tem sektorju. Prostovoljno delo je tisto, s katerim se opravi največ dela v nevladnem sektorju. Motivacijo v tem primeru definiram kot “prizadevanje posameznika, da se izkaže z visoko stopnjo napora za doseganje določenega cilja, ob istočasnem zadovoljevanju nekih individualnih potreb” (Vila 1994: 108). Četudi notranja motivacija zadostuje za delo v nevladnem sektorju, morajo posamezniki zadostiti svojim najosnovnejšim potrebam, ki jih pa z

³ Za nekatere naj bi bilo to merilo za razvitost države (Jelovac 2001:18).

notranjim zadovoljstvom in v želji po pomaganju sočloveku ne morejo zadovoljiti. Ne strinjam se, da so potrebe hierarhično razporejene tako, kot jih je opredelil Maslow, oziroma niso enako razporejene po hierarhični lestvici pri vsakem posamezniku. Zato sem se odločila, da se pri definiranju potreb in motivaciji oprem na Aldeferjevo teorijo potreb. Oprelil je ERG-teorijo ali teorijo potreb, kjer je izhajal iz Maslowe teorije potreb, vendar pa jih ni hierarhično razvrstil. Potrebe je tako razvrstil v tri skupine: eksistenčne potrebe, potrebe po odnosih in povezanosti z drugimi ter rast (Vila 1994). Pri pomanjkanju denarja v nevladnem sektorju in posledično prostovoljnem delu nevladnik ni plačan in nima finančnih sredstev, da bi zadovoljil svoje eksistenčne potrebe, četudi ima možnosti za povezovanje in krepitev odnosov ljudi ter možnost za osebno rast. Ne glede na to, ali so potrebe hierarhično razporejene ali ne, moramo priznati, da brez hrane na mizi ne bomo dolgo živeli, zatoj tudi drugih potreb ne moramo zadovoljiti. Zaradi tega se veliko nevladnikov odloči, da si poišče drugo službo, saj po nekem času zmanjka denarja za golo preživetje. Posledično pa se NVO zaprejo in uporabniki ostanejo brez zadovoljenih potreb.

1.9. Značilnosti NVO v Sloveniji

Po podatkih, ki so dostopni na spletni strani CNVOS, je bilo v letu 2014 registriranih 23.495 društev, 2.846 zavodov in 281 ustanov. Največji delež med NVO zasedajo društva, katerih je 89,5 %. Najmanjši delež pripada ustanovam, ki jih le 0,9 %, medtem ko je zavodov 9,6 %. Število novoustanovljenih aktivnih NVO se je od leta 2009 stalno povečevalo, v povprečju za skoraj petsto na leto. Glede na podatke, ki so dostopni na CNVOS, se najhitreje viša število novoustanovljenih ustanov, najpočasneje pa število društev. Število zaposlenih v NVO med letoma 2009 in 2013 se je postopoma zviševalo. Največ se jih je zaposlilo med letoma 2009 in 2010 ter med letoma 2012 in 2013. Največ zaposlenih v letu 2013 je bilo v zavodih (57 %), najmanj pa v ustanovah (1 %). Čez vseh pet let so največ zaposlovali zavodi, najmanj pa ustanove. Odstotek zaposlenih v NVO glede na aktivno prebivalstvo je največji v zadnjih petih letih. Od leta 2009, ko je bil odstotek 0,64, se je počasi zviševal (povprečno 0,3 % na leto) in je v letu 2013 prišel na 0,8 odstotka (CNVOS 2014: Število zaposlenih v NVO).

Prihodki NVO se čez leta povečujejo. V letu 2013 so NVO skupaj ustvarile 804 milijone evrov prihodkov. Največ prihodkov so ustvarila društva, najmanj pa ustanove. V letu 2013 so znotraj NVO največ prihodkov, kar 64,7 %, pridobila društva, najmanj pa ustanove (1,4 %) (CNVOS 2014: Prihodki NVO).

Opaziti je trend rasti vseh NVO. Trend je močnejši v razvitejših regijah z močnimi urbanih središči. V teh regijah se povečuje število novih "tipov" NVO, kot so zasebni zavodi in fundacije, ki so vedno bolj le izvajalke storitev za zunanje naročnike (Rakar et al. 2011). Vedno več je tako imenovanih izvajalskih organizacij, ki nudijo storitve različnim skupinam ljudi (Leskošek 2002). Prisotnih pa je malo institucionalno in strukturno zahtevnejših NVO, kot so: vrtci, šole, galerije, muzeji itd. (Kolarič et al. 2002).

Delovanje organizacij se počasi in postopoma spreminja ter prehaja s področij športa in rekreacije, umetnosti in kulture ter strokovnega/poklicnega in drugega interesnega združevanja k delovanju na področjih socialnega varstva, izobraževanja in raziskovanja, zdravstva in okoljevarstva (Rakar et al. 2011).

Čeprav se delovanje NVO spreminja in prehaja iz področja na področje, še vedno največ društev, kar polovica vseh slovenskih društev, deluje na področjih športa in rekreacije ter kulture in umetnosti. Največ zasebnih zavodov, več kot polovica, deluje na področjih izobraževanja in raziskovanja ter zdravstva, ena tretjina ustanov in fundacij pa deluje na področju podpiranja dejavnosti drugih organizacij. Poleg tega delujejo tudi na področjih športa in rekreacije ter kulture in umetnosti ter tudi na področju razvoja lokalnih skupnosti in socialnega varstva (CNVOS 2014: Število NVO).

Delež javnih finančnih sredstev, ki jih NVO pridobijo prek državnih in občinskih razpisov, se povečuje – od leta 2012, ko je bil delež 37,66 %, do leta 2013, ko se je povzpел na 39,45 % (Verbajs 2014).

V tabeli so prikazani indikatorji stopenj profesionalizacije, etatizacije in komercializacije v Sloveniji in EU.

Kot je opaziti je stopnja profesionalizacije v Sloveniji nizka, četudi se čez leta povečuje. Stopnja etatizacije v Sloveniji je nizka glede na evropsko povprečje.

Pri stopnji komercializacije je vpisan odstotek poslovnih prihodkov od opravljanja lastne dejavnosti, kjer so zavzeti tudi tržni viri. Podatka o odstotkih prihodkov iz tržnih virov ni bilo mogoče pridobiti, kot tudi ne odstotka prihodkov NVO iz tržnih virov na ravni Evropske Unije.

Tabela 1.9.4: Stopnje profesionalizacije, etatizacije in komercializacije ter stopnja razvoja NVO v Sloveniji in EU

Država:	Stopnja profesionalizacije (% zaposlenih glede na aktivno prebivalstvo)	Stopnja etatizacije (% delež prihodkov iz državnih virov)	Stopnja komercializacije (% delež prihodkov iz tržnih virov)
Slovenija	0,8 % ⁴	38,92 % ⁵	58 % ⁶
EU	5,42 % ⁷	58 % ⁸	Ni podatka

⁴ CNVOS 2014: Delež zaposlenih v NVO glede na aktivno prebivalstvo.

⁵ CNVOS 2014: Delež prihodkov iz javnih sredstev

⁶ AJ PES 2015: Informacije iz letnih poročil – nepridobitne organizacije

⁷ CNVOS – Center za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij. NVO sektor: DEJSTVA IN ŠTEVILKE – Delež zaposlenih v NVO glede na aktivno prebivalstvo.

⁸ CNVOS – Center za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij. NVO sektor: DEJSTVA IN ŠTEVILKE – Delež prihodkov iz javnih sredstev.

2. Problem

Finančna kriza vpliva na vse, državljane, podjetja, tudi NVO. Podatki kažejo, da se v zadnjih šestih letih število NVO (društva, ustanove, zavodi) v Sloveniji povečuje. S tem se uporabnikom storitev povečajo možnosti za večjo in s tem kakovostnejšo izbiro storitev. Med izvajalci socialnih storitev pa se vzpostavi konkurenčnost in posledično izboljša kakovost ter optimizira cena storitev. Poleg tega pa se z ustanavljanjem NVO odpirajo tudi nova delovna mesta, o čemer pričajo podatki, ki kažejo, da se je odstotek zaposlenih iz leta v leto povečeval in se večja še danes (Hrovatič 1998).

Vendar pa se zastavlja vprašanje, ali to ni le posledica dejstva, da so državljani vedno bolj samoiniciativni in družbeno odgovorni ter delo/breme države prevzamejo na svoja pleča in si poskušajo pomagati. V časih recesije se je odgovornost za družbeno blaginjo preselila iz države k družbi, zaradi česar se ustanavljajo vedno nova društva (Hrovatič 1998).

Statistični podatki kažejo, da se prihodki NVO vsako leto povečajo, vendar pa se v realnosti tega ne da čutiti. Prek dela v društvu sem občutila varčevalne ukrepe države, ki so omejili financiranje projektov in posledično slabšanje kvalitete našega programa, saj člani društva, kot študentje, nismo imeli dovoljšnjih finančnih sredstev, da bi jih namenili za dejavnost, ki smo jo pripravljali za naše uporabnike.

Vedno več ustanovljenih NVO si deli še tako malo pogačo finančnih sredstev. Marsikatera NVO berači, da lahko pomaga svojim uporabnikom, saj njene člane in zaposlene ženeta naprej notranja motivacija in želja po delu ter ne zaslužek.

Vendar pa menim, da mora biti posameznik za svoje delo pošteno plačan, saj notranja motivacija ne zagotovi izpolnitve osnovnih življenjskih potreb. Tukaj nastane težava, ko država nima posluha za težave NVO, saj največ pozornosti posveča svojim težavam. Zdi se, da imajo zaradi finančne situacije v državi, ki ni rožnata, NVO na eni strani vedno več dela in na drugi vedno več težav.

Glede na svoje izkušnje na nevladnem področju me je zanimalo kakšen vpliv ima recesija na NVO na področju socialnega varstva.

Zastavila sem si naslednja raziskovalna vprašanja, na katera poskušam najti odgovore:

1. Kakšen vpliv ima finančna kriza na NVO v Sloveniji?
2. Kakšen je odnos med državo in nevladnim sektorjem?
3. Kakšne so stopnje profesionalizacije, komercializacije in etatizacije v Sloveniji v nevladnem sektorju?
4. Kakšna je (bližnja) prihodnost za NVO v Sloveniji?

3. Metodologija

3.1. Vrsta raziskave, njen model in spremenljivke

Raziskava, ki je bila izvedena v okviru tega diplomskega dela, je kvalitativne in eksplorativne narave.

“Kvalitativna raziskava je raziskava, pri kateri sestavljajo osnovno izkustveno gradivo, zbrano v raziskovalnem procesu, besedni opisi ali pripovedi, in v kateri je to gradivo tudi obdelano in analizirano na beseden način brez uporabe merskih postopkov, ki dajo števila, in brez operacij nad števili.” (Mesec Bl. 1997: 5)

Eksplorativna raziskava pa je “uvod v spoznavanje nekega področja [...], prvi korak na neznanem področju”. Osnovna značilnost eksplorativne raziskave je ta, “da [se] uporabljajo pri zbiranju gradiva različni postopki – razgovori s sodelujočimi, analiza dokumentov. Druga značilnost [pa je ta], da si ne prizadevamo proučiti celotne populacije ali reprezentativnega vzorca, ampak se omejimo na manjše število primerov.” (Mesec Bl. 2009: 80)

3.2. Merski instrumenti in viri podatkov

Merski instrument je delno strukturiran intervju, sestavljen iz nekaj vnaprej pripravljenih vprašanj in podvprašanj, ki so mi dala okvir pogovora. Glede na pridobljene podatke in smer pogovora bodo dodatna vprašanja ustvarjena na licu mesta. Vprašanja so zastavljena na podlagi prebrane literature in mojih predhodnih izkušenj z delom v nevladnem sektorju. Viri podatkov so odgovori mojih sogovornikov.

3.3. Populacija in vzorčenje

“V osrednjeslovenski regiji deluje 6.275 NVO, kar predstavlja 27,6 % vseh NVO. Od tega je 5.215 društev (83 %), 941 zasebnih zavodov (15 %) in 119 ustanov (2 %)” (Babič 2012: 12).

V svoj vzorec sem želela zajeti tako društva kot zasebne zavode in ustanove v osrednji Sloveniji. V svoj izbor sem vključila NVO, ki so namenjene različnim ciljnim skupinam na področju socialne varnosti (starim, mladim, humanitarnim organizacijam, študentskim organizacijam).

V vzorec sem zajela štiri društva in en zasebni zavod: eno humanitarno organizacijo, eno organizacijo, ki deluje na področju starejših, eno društvo, ki deluje kot mladinski center in eno društvo, ki se ukvarja z izobraževanjem mladih. Zasebni zavod nima specifične ciljne skupine in ponuja storitve tako mladim kot starim.

3.4. Zbiranje podatkov

Podatke sem zbrala s pomočjo delno standardiziranega intervjuja. Večino vprašanj sem imela predpripravljenih, podvprašanja in nekatera vprašanja pa sem oblikovala na licu mesta, glede na tok pogovora in odgovore sogovornika oziroma sogovornice.

Po uvodni osebni predstavitvi in uvodni predstavitvi svojega diplomskega dela sem pojasnila, da bodo zbrani podatki uporabljeni izključno za namene analize v okviru diplomskega dela. Po predstavitvi sem jim razložila, da izvajam raziskavo za namene diplomskega dela in jim zagotovila, da bodo podatki, ki so osebne narave, primerno zakriti oziroma izbrisani. Povedala sem tudi, da lahko katerokoli vprašanje izpustim oziroma niso obvezani nanj odgovoriti. Po morebitnih dodatnih vprašanjih sogovornikov smo začeli z intervjuji.

Pogovori so trajali različno dolgo, od pol ure do ene ure. Vsi pogovori so bili izvedeni v prostorih izbranih NVO. Pogovore sem snemala z napravo za snemanje zvoka, nato pa jih prepisala v pisno obliko, ki so shranjeni v osebni arhivu. Z vsemi sem se dogovorila, da jim intervjuje pošljem v avtorizacijo in vpogled za morebitne popravke.

3.5. Obdelava in analiza podatkov

Vse intervjuje sem kvalitativno analizirala. Rezultate in zaključke sem pridobila po naslednjih korakih:

1. zvočni zapis sem prepisala in uredila v besedni zapis. Intervjuje sem slovnično popravila, vendar sem ob tem pazila, da sem vsebinsko pustila intervju nedotaknjen;
2. pridobljene odgovore sem spremenila v izjave in jih oštevilčila v primerni vrstni red. Zaradi večjega števila intervjujev sem posamezni izjavi pripisala črko in številko, glede na to, v katerem intervjuju se izjava nahaja. Tako sem izjavam iz prvega intervjuja pripisala črko "A", zadnjim pa črko "D" (npr. A1, A2, B1, D1 itd.). Pri tem je bil prvi intervju tisti, ki sem ga prvega opravila, in zadnji tisti, ki je bil opravljen kot zadnji. Tabela, ki razkriva, katera NVO se nahaja pod katero črko, je shranjena v osebni arhivu;
3. oštevilčenim izjavam sem pripisala meni ustrezno kodo;
4. izjave s kodami, ki so smiselno spadale v isto kategorijo, sem združila. Izjave, ki niso spadale v nobeno skupino, sem izpustila.

3.5.1. Primer kvalitativne analize intervjujev

- *Transkript intervjuja in oštevilčenje izjav*

K: Mogoče to vprašanje ni najprimernejše, saj je organizacija še tako mlada, pa vendar, kako se je organizacija prilagajala razmeram oziroma se še vedno prilagaja trenutnim razmeram?

D: Prilagajamo se tako, da iščemo alternativne vire finančnih sredstev, ko ne dobimo financiranja iz enega razpisa, na katerega smo se zanašali. Naučila sem se tudi to, da je v Sloveniji težko biti nova organizacija/. Na razpisih zelo težko pridobiš finančna sredstva, če si novo društvo/. Po mojih izkušnjah v mestni občini, kjer je sedež našega društva, ne dobiš finančnih sredstev, ker si nova organizacija. Uveljavljene organizacije vsako leto pridobijo sredstva, medtem ko nova organizacija zelo težko pridobi svoj delež. Na večje razpise se sploh ne moreš prijaviti, ker sta pogoja za pridobitev sredstev predhodno delovanje društva vsaj dve leti in nekaj finančnih sredstev na bančnem računu. Predvsem se prilagajamo tako, da iščemo nove možnosti

pridobivanja finančnih sredstev. Kar se sama trudim, je predvsem to, da bi čim manj delala brezplačno.

K: Kako pa se ti zdi, da organizacije tretira država? Se ti zdi, da nudi pomoč?

D: Z razpisi država nudi neko pomoč, vendar to po mojem mnenju ni dovolj. Pogovarjala sem se z enim direktorjem zavoda, ki deluje na področju mladinskega dela in je imel idejo, da bi novonastalim organizacijam v neki občini bil namenjen delež denarja, ki bi bil namenjen le njim. Novonastale organizacije so polne idej, se trudijo, da bi nekaj spremenile, vendar pa niso ustrezno podrtje.

- *Oštevilčenje izjav*

K: Mogoče to vprašanje ni najprimernejše, saj je organizacija še tako mlada, pa vendar, kako se je organizacija prilagajala razmeram oziroma se še vedno prilagaja trenutnim razmeram?

D: /(D45) Prilagajamo se tako, da iščemo alternative vire finančnih sredstev/, ko ne dobimo financiranja iz enega razpisa, na katerega smo se zanašali. Naučila sem se tudi to, da je /(D46) v Sloveniji težko biti nova organizacija/. /(D47) Na razpisih zelo težko pridobiš finančna sredstva, če si novo društvo/. Po mojih izkušnjah v mestni občini, kjer je sedež našega društva, /(D48) ne dobiš finančnih sredstev, ker si nova organizacija/. /(D49) Uveljavljene organizacije vsako leto pridobijo sredstva/, medtem ko /(D50) nova organizacija zelo težko pridobi svoj delež/. /(D51) Na večje razpise se sploh ne moreš prijaviti/, ker sta /(D52) pogoja za pridobitev sredstev predhodno delovanje društva vsaj dve leti in nekaj finančnih sredstev na bančnem računu/. Predvsem se /(D54) prilagajamo tako, da iščemo nove možnosti pridobivanja finančnih sredstev/. Kar se sama /(D55) trudim, je predvsem to, da bi čim manj delala brezplačno/.

K: Kako pa se ti zdi, da organizacije tretira država? Se ti zdi, da nudi pomoč?

D: /(D56) Z razpisi država nudi neko pomoč/, vendar to po mojem mnenju /(D57) ni dovolj/. Pogovarjala sem se z enim direktorjem zavoda, ki deluje na področju mladinskega dela in je imel idejo, da bi /(D58) novonastalim organizacijam v neki občini bil namenjen delež denarja, ki bi bil namenjen le njim/. /(D59) Novonastale organizacije so polne idej, se trudijo, da bi nekaj spremenile/, /(D60) vendar pa niso ustrezno podrtje/.

- *Oštevilčenim izjavam pripisane ustrezne kode*

Tabela 3.5.5: Oštevilčene izjave in kode

Izjava	Koda
/(D45) Prilagajamo se tako, da iščemo alternativne vire finančnih sredstev/,	Iskanje alternativnih virov financiranja
/(D46) v Sloveniji težko biti nova organizacija/.	Težek položaj nove organizacije
/(D47) Na razpisih zelo težko pridobiš finančna sredstva, če si novo društvo/.	Nova organizacije ne pridobiva finančnih sredstev
/(D48) ne dobiš finančnih sredstev, ker si nova organizacija/.	Nova NVO ne pridobiva finančnih sredstev
/(D49) Uveljavljene organizacije vsako leto pridobijo sredstva/,	Poznane NVO pridobijo sredstva
/(D50) ko nova organizacija zelo težko pridobi svoj delež/.	Težave nove organizacije
/(D51) Na večje razpise se sploh ne moreš prijaviti/,	Težave nove organizacije
/(D52) težka pogoja sta za pridobitev/	Težki pogoji
(D53) pogoja za pridobitev sredstev predhodno delovanje društva vsaj dve leti in nekaj finančnih sredstev na bančnem računu/.	Reference in finance za pridobitev finančnih sredstev
/(D54) prilagajamo tako, da iščemo nove možnosti pridobivanja finančnih sredstev/.	Prilagajanje – alternativni viri financiranja
/(D55) trudim, je predvsem to, da bi čim manj delala brezplačno/.	Prostovoljno delo
/(D56) Z razpisi mi država nudi neko pomoč/,	Pomoč od države
/(D57) ni dovolj podpore s strani države/.	Ni podpore države
/(D58) novonastalim organizacijam v neki občini bil namenjen delež denarja, ki bi bil namenjen le njim/.	Rešitev težav novih org.
/(D59.) Novo nastale organizacije so polne idej, se trudijo, da bi nekaj spremenile/,	Prednosti novonastalih org.
/(D60) vendar pa niso ustrezno podrté/.	Težave novih NVO

- *Kategorije*

Tabela 3.5.6: Kategorije, kode in posamezne izjave

Kategorija	Koda	Izjava
Vpliv krize na obstoječe NVO	Iskanje alternativnih virov financiranja	/(D45) Prilagajamo se tako, da iščemo alternativne vire finančnih sredstev/, /(D54) prilagajamo tako, da iščemo nove možnosti pridobivanja finančnih sredstev/.
	Opravljanje prostovoljnega dela	/(D55) trudim, je predvsem to, da bi čim manj delala brezplačno/.
Težave organizacij	Nove organizacije ne pridobivajo financ	/(D47) Na razpisih zelo težko pridobiš finančna sredstva, če si novo društvo/. /(D48) ne dobiš finančnih sredstev, ker si nova organizacija/. /(D50) kot nova organizacija zelo težko

		pridobi svoj delež/.
	Previsoki pogoji pri razpisih	/(D51) Na večje razpise se sploh ne moraš prijaviti/ /(D52) težka pogoja sta za pridobitev/ /(D53) pogoja za pridobitev sredstev predhodno delovanje društva vsaj dve leti in nekaj finančnih sredstev na bančnem računu/.
	Ni podpore s strani države	/(D60) vendar pa niso ustrezno podrté/.
Rešitev težav NVO	Sklad, namenjen novim organizacijam	/(D58) novonastalim organizacijam v neki občini bil namenjen delež denarja, ki bi bil namenjen le njim/.

4. Rezultati

4.1. Civilna sfera/NVO

Civilna sfera ima svojo specifično vlogo v družbi (*“Civilna družba pa ima svojo vlogo.”*). Je vmesna sfera med javno in zasebno ter je manjša kot javna in večja od zasebne (*“... je med javnim in zasebnim”, “Je širša od družine”, “... je ožja od javnega”*). Tudi zaradi njene lege ima možnost, da aktivizira prebivalstvo, to pomeni, da krepi prostovoljstvo, da krepi aktivnost v državljanih (*“Glavni pomen civilne družbe pa je, da ga aktivira”, “Prava vloga civilne družbe je grajenje skupnosti, krepi prostovoljstvo, krepi aktivno državljanstvo”*). Opolnomoči uporabnika, državljana, da lahko svojo kreativnost uresniči (*“Omogoča posamezniku, da se prek nje izrazi in uresničuje svoje talente”*).

Glavna značilnost civilne sfere oziroma NVO pa je, da je neprofitna (*“Osnovno izhodišče nevladnega sektorja je nepridobitna usmerjenost in neprofitnost”*).

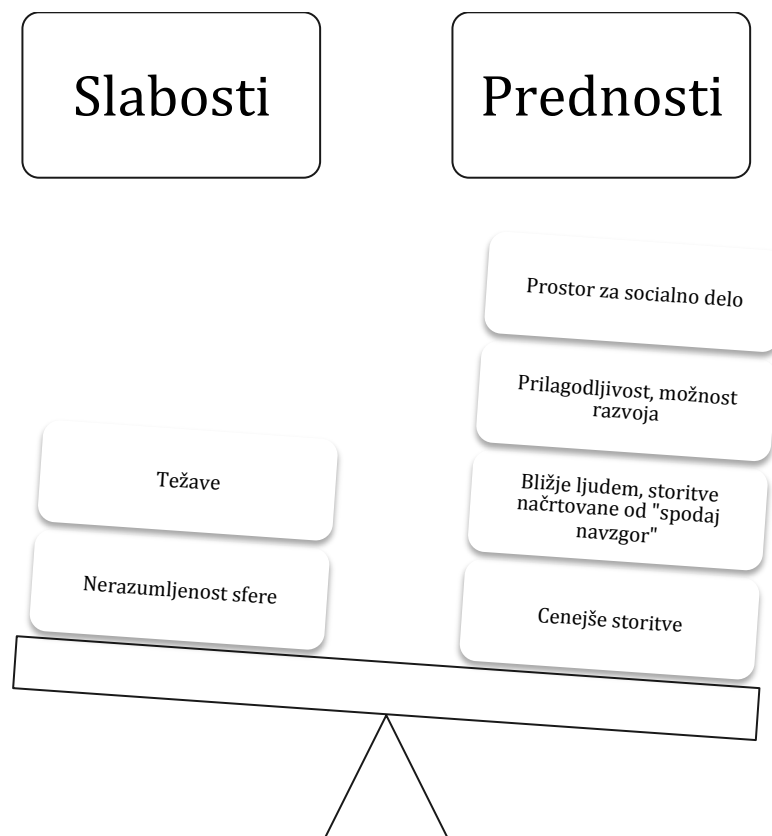
Civilna sfera ima prednost predvsem v tem, da je prilagodljiva – prilagodljiva tako uporabnikom kot razmeram, v katerih se znajde (*“društvo se lažje prilagodi uporabniku”, “storitve NVO so bolj prilagojene”, “veliko bolj prilagodljive so NVO”, “NVO so bolj prilagodljive”*). Kot organizacije same so tudi zaposleni ali člani organizacij prilagodljivejši (*“strokovnjaki v organizacijah so bolj prilagodljivi”*).

Kot vmesna sfera se bolj približa uporabnikom kot pa državne institucije (*“Vmesne skupnosti ali intermediarne skupnosti, ki se znajo veliko bolj približati posamezniku kot pa javna sfera”*). Zaradi sposobnosti prilagajanja se NVO oziroma civilna sfera nasploh lahko razvijajo in spreminjajo (*“Večja možnost razvijanja raznih idej in kreativnosti”*). Nevladni sektor je prostor, kjer se storitve oblikujejo na podlagi potreb in želja uporabnikov (*“... prilagaja potrebam in željam uporabnikov”, “... v nevladnem sektorju nudi tisto, kar si uporabniki želijo”, “... bi se morale nevladne organizacije razvijati iz potreb uporabnika”, “Uporabniki sodelujejo pri soustvarjanju programa in uresničevanju idej”*). Tako je nevladni sektor na področju socialnega varstva trenutno tisti, kjer se naredi največ socialnega dela (*“Trenutno je nevladni sektor tisti, kjer se opravi največ socialnega dela”*).

Slabost civilne družbe je ta, da vmesnih skupnosti Slovenci ne razumemo zaradi svoje politične preteklosti, kjer je za vse potrebe skrbela socialna država ali pa družina (socializem) (“... vmesne male skupnosti Slovenci ne razumemo”, “Slovenci ne razumemo in vedno preskočimo civilnodružbeno sfero”, “... ker NVO v naši mentaliteti zaradi dolgotrajnega socialističnega modela ni”).

Prednosti in slabosti civilne sfere so shematično prikazane. Opaziti je, da so sogovorniki navedli več prednosti kot slabosti civilne sfere.

Shema 4.1.5: Prednosti in slabosti civilne sfere

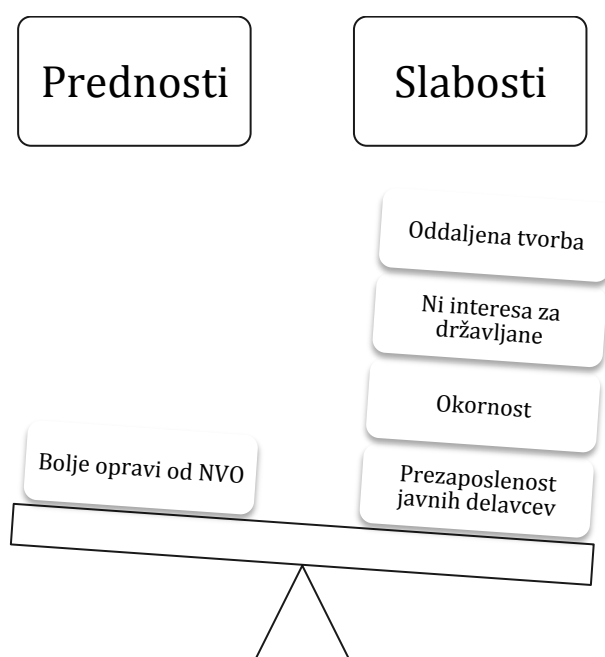
4.2. Državni/javni sektor

Javna sfera mora obstajati in nekatere stvari morajo biti javne (*“Nekatere stvari se morajo v javni sferi reševati”, “Stvari morajo biti javne – ceste so zelo težko zasebne in morajo biti javne”*). Nekatere storitve država opravi bolje kot civilna družba oziroma NVO (*“Nekatere stvari lahko opravi država bolje od civilne družbe, ker je javno”*).

Vendar pa so država in njene institucije zaradi svoje velikosti bolj oddaljene od ljudi, državljanov (*“Država je neka oddaljena tvorba, ki se ne zna približati človeku”, “Ne more biti tako blizu ljudem”*). Ne zna ali ne zmore se približati človeku in se s težavami državljanov malo ukvarja (*“... s težavami uporabnikov država zelo malo ukvarja”*) zaradi pomanjkanja interesa za svoje državljane in zaradi pomanjkanja denarja (*“Država ne zmore nasloviti težav državljanov zaradi pomanjkanja denarja in zaradi pomanjkanja interesa države za državljane”, “Glavni razlog, da država ne izpolni potreb državljanov, je kriza – pomanjkanje denarja”, “Vprašanje pa je, kolikšen je dejansko interes države, da bi pomagala ljudem”*), ki bi ga lahko namenila za njih. Državni sistem je viden kot okoren (*“Javni sistem je zelo okoren”*), neprilagodljiv (*“Javni sistem ni tako prilagodljiv”*), nekakovosten (*“Nekatere storitve država opravi slabše”*). Ena izmed težav je tudi ta, da se lotijo sanacije posledic in ne vzrokov (*“Problema se lotevajo na napačnem koncu – pri posledicah namesto pri vzrokih”*). Zaposleni v njem, največkrat socialni delavci, pa nimajo časa nasloviti težav uporabnikov, saj so zaposleni z drugim delom (*“Socialni delavec nima časa, da bi hodil k vsakemu uporabniku”, “Nima časa se pogovarjati z uporabnikom”, “..ali da bi ga celo spremljal kam”, “..ali uporabnika podprl”, “..za delo z uporabnikom preprosto nima časa”*).

Za lažji pregled so prednosti in slabosti državnega sektorja shematično prikazane. Kot nakazuje shema v obliki tehtnice, so sogovorniki navedli več slabosti kot prednosti državnega sektorja, kar bi lahko nakazovalo nezadovoljstvo z javnim/državnim sektorjem.

Shema 4.2.6: Prednosti in slabosti državnega sektorja

4.3. Težave NVO zaradi finančne krize

V Sloveniji se NVO na področju socialnega varstva trudijo, da bi preživele. Za obstoj potrebujejo finančna sredstva, ki pa jih ne dobijo v zadostni meri, zato marsikatera tudi propade (*“Vedno več organizacij ne zmore pridobiti sredstev za preživetje”, “Organizacije morajo preživeti in tega ne zmorejo”, “Niso mogli z minimalnimi sredstvi voditi projekta”, “NVO životarijo”, “... društvo je propadlo zaradi finančnih problemov”, “NVO so v konstantni eksistenčni krizi in strahu, ali bo naslednja prijava na razpis uspešna ali ne”, “Manjše NVO se morajo kar same znajti”*).

Največje težave so po mnenju zaposlenih in delujočih v NVO finančne narave. Finančna sredstva so za NVO težko nedostopna (*“... težko dostopna (finančna) sredstva so”, “... težko je pridobiti (finančna) sredstva”, “Večino časa se moramo boriti za finančna sredstva”, “Težko dobimo sredstva”, “Naša organizacija se srečuje s težavami v pridobivanju finančnih sredstev”*).

S težavami v pridobivanju finančnih sredstev prek katerega koli kanala se srečujejo tudi novoustanovljene NVO (*“Ne dobiš finančnih sredstev, ker si nova organizacija”, “Nova organizacija zelo težko pridobi svoj delež”*).

Pogoji, ki jih mora NVO dosegati, so prezahtevni (*“Na državnih razpisih so pogoji zelo visoki”, “Zelo malo organizacij te pogoje sploh doseže”, “Naše društvo kriterijev za prijavo nima izpolnjenih”, “NVO si prizadevajo pridobivati finančne vire prek vseh možnih razpisov (lokalnih, državnih in evropskih)”, “Razpisi so pripravljene na teoretični podlagi”, “Na razpisih zelo težko pridobiš finančna sredstva, če si novo društvo”, “Na večje razpise se sploh ne moreš prijaviti”, “Težka pogoja sta za pridobitev sredstev”, “Pogoja za pridobitev sredstev sta predhodno delovanje društva vsaj dve leti in nekaj finančnih sredstev na bančnem računu”*). Delovanje NVO ovira tudi pretirana birokracija (*“V Sloveniji je več birokracije kot v drugih evropskih državah”, “Obstaja toliko pravil, izjem, posebnosti za vsako posamezno stvar, za katere moraš vse vedeti”, “Lahko te ‘napičijo’ zaradi nekega zakona, ki ga nisi poznal in bi ga moral poznati”, “Zahteva se na kupe nepotrebnih papirjev (birokratske ovire)”, “Preveč je birokratskih zadev”, “Če hočeš kot NVO preživeti, se moraš s to birokracijo ukvarjati”*).

Posledica neurejenega financiranja NVO je, da se organizacija več časa osredotoča na razpisne pogoje in prijave na razpise ter manj na delo z ljudmi (*“Zmanjka nam časa, ki bi ga namenili za neposredno delo z našimi uporabniki”*) in neakovostne storitve (*“Kvaliteta storitev je vprašljiva”, “...vse manj se ukvarjajo s kvaliteto storitev”, “Ne ostane veliko časa za kvaliteto delo”, “Ne moramo zagotavljati tako bogatega programa, kot bi ga lahko”, “Odraža se tudi na kvaliteti storitev, ki jih lahko nudimo”*).

Prav tako strokovnjake, usposobljene za delo z ljudmi, ki jih v NVO primanjkuje (*“Ni kadra za strokovno delo z ljudmi”, “Ni profilov, ki bi znali kvalitetno delati z ljudmi”*), zamenjujejo menedžerji, ki imajo znanja pridobivanja finančnih sredstev (*“V NVO zaposlijo kader, ki bo znal pridobiti finančna sredstva”*). NVO so finančno nestabilne (*“Imamo prihodke znane za pol leta vnaprej”, “Delamo že dva meseca na projektu, za katerega ne vemo, ali bo financiran ali ne”*), v njih pa so zaposleni prekerni delavci (*“Redne zaposlitve za nedoločen čas se v takih razmerah ne da zagotavljati”, “Redne zaposlitve za nedoločen čas so praktično utopija”*).

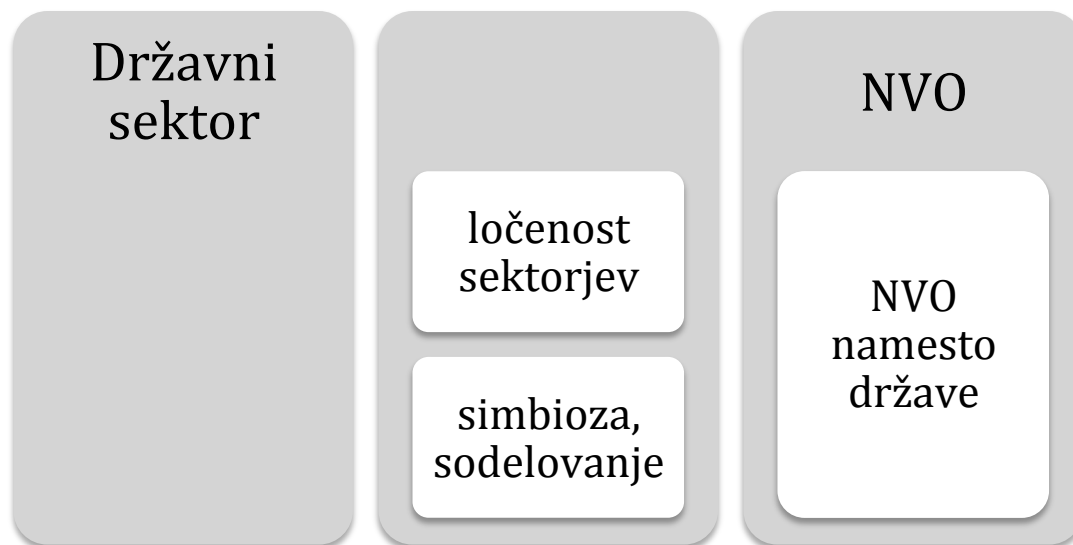
Država ni pripravljena finančno pomagati NVO (*“Država ne namenja sredstev”, “Ni dovolj podpore s strani države”, “...vendar pa niso ustrezno podrt”, “Država ne naredi nič”, “..ne pomaga”, “..ne nudi finančnih sredstev”*).

4.4. Odnos med NVO in državo

V državi sta prisotna oba sektorja, tako državni/vladni kot nevladni sektor (*“Oba sektorja morata biti razvita”, “Enega sektorja brez drugega ne gre”, “... morata biti tako vladni kot nevladni sektor”, “Morata biti prisotna tako država kot NVO”, “Oboje mora biti ...”, “... ne more bit samo eno, niti samo drugo”, “... poleg javne deluje tudi zasebna sfera”*). Sta med seboj ločena sektorja (*“NVO delujejo poleg države”*) in sta v simbiotičnem razmerju/odnosu (*“NVO še naprej razvijale v simbiozi z državo”, “... simbioza med državnimi institucijami in NVO”*). Zdi se, da nevladni sektor opravlja storitve za državljane namesto socialne države (*“NVO dela namesto države”*).

Odnos med NVO in državo je sistematično prikazan, kjer je opaziti, da sogovorniki niso omenili vloge državnega sektorja v odnosu med državo in NVO, ampak le o ločenosti sektorjev, splošnem sodelovanju in dejstvu, da NVO opravlja delo namesto države.

Shema 4.4.7.: Odnos med NVO in državo

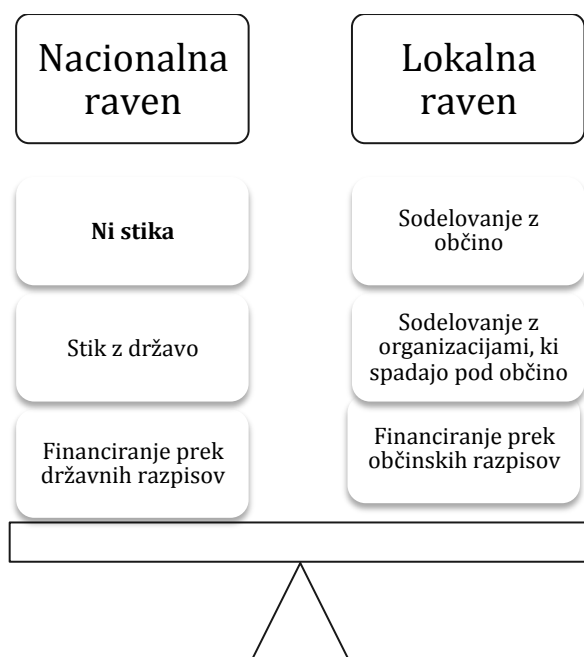
4.5. Sodelovanje med državo in NVO

Nevladni in državni sektor med seboj sodelujeta na več ravneh. Sodelovanje ločimo na nacionalno in lokalno raven. NVO sodelujejo z različnimi državnimi institucijami, kjer pridobijo strokovno pomoč in promocijo za svoje storitve (*"... smo povezani s CSD", "... imamo strokovno pomoč", "na CSD delijo naše zloženke", "... drug drugega dopolnjujemo"*). Stik z državno ravno se vzpostavi tudi prek financiranja in prijavljanja na državne razpise (*"... javljamo se na državne razpise"*). Nekatere organizacije nimajo stika z državnimi institucijami (*"Nimamo stika z državo", "ne sodelujemo z državo", "Z državo nimam nikakršnih stikov, niti komunikacije"*).

Na lokalni ravni sodelujejo lokalno in z organizacijami, ki so organizirane s strani občine (*"Smo v simbiotičnem odnosu z občino", "Z občino imamo stike", "Imamo dobre odnose z občino", "Stike imamo z lokalno oblastjo"*). Z občinami sodelujejo tako, da skupaj organizirajo dogodke (*"Skupaj smo organizirali dobrodelno prireditev", "Občina nam je brezplačno odstopila prostor za prireditev"*), informirajo uporabnike o storitvah, ki so na voljo (*"... promoviramo njihove storitve"*). Občutijo naklonjenost s strani občine (*"Imamo podporo občine"*) in se udeležujejo seminarjev, ki jih občine organizirajo (*"Šla sem na informativne dneve, ki jih organizira občina"*). Stik z lokalno oblastjo imajo tudi prek financiranja (*"Prijavljamo se na razpise lokalne skupnosti"*).

Četudi je prikazana shema v obliki tehnice uravnana je pomembno poudariti, da sogovorniki nimajo stika z nacionalno ravno, medtem ko jo z lokalno imajo.

Shema 4.5.8: Stik NVO in države na nacionalni in lokalni ravni

4.6. Motivi za delo v NVO

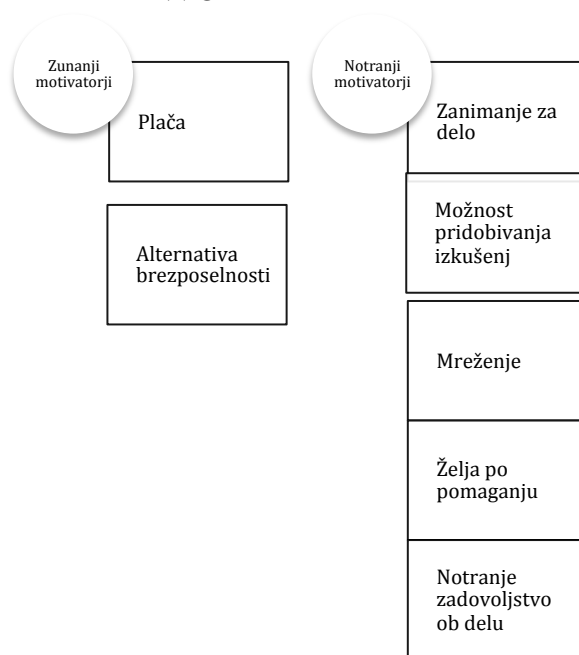
Mesečni dohodek ni motivator za delo v nevladnem sektorju (*“Ne glede na to, ali je zaslužek ali ga ni, delamo”*, *“Plača oziroma denar nista motivatorja za delo v NVO”*), je pa na splošno motivator za delo (*“Plačilo je motivacija za delo”*). Je pa delo v nevladnem sektorju lahko tudi alternativa brezposelnosti in predstavlja drugi vir prihodkov za posameznika (*“Po enem letu sem ostala brez službe”*, *“Brezposelna sem nekaj časa iskala službo”*). Notranja motivacija je pomembna za delo v nevladnem sektorju na področju socialnega varstva (*“Pri prostovoljnem delu je pomembna notranja motivacija”*, *“Težko ostaneš motiviran za delo v NVO, če nimaš notranje motivacije”*). Pomembni so zanimanje za delo, ki ga opravljajo (*“Smo motivirani, ker nas to delo zanima”*, *“Področje vrstniškega nasilja me je zelo zanimalo”*), želja po pomaganju sočloveku (*“Želimo pomagati ljudem”*, *“Za delo v NVO moraš imeti občutek za sočloveka”*), in notranje zadovoljstvo, ko opravijo delo

(*“Največ dobiš sam z zadovoljstvom, ki ti ga delo prinaša“, “Prostovoljno delo bogati”*).

Dejstvo, da lahko pridobijo izkušnje, ki bi jim lahko morebiti pomagale pri nadaljnji poklicni poti (*“Delo v NVO pomeni tudi možnost za pridobivanje izkušenj za nadaljnjo poklicno pot”, “Priložnost pridobiti izkušnje v času študija”, “Delo v NVO je dobra referenca za morebitno zaposlitev”, “Odskočna deska, ki ljudi motivira, da se udeležujejo na področju NVO”*), in širjenje socialne mreže (*“Pri delu v NVO se mrežim, kar mi bo kasneje pomagalo pri poklicni poti”, “Spoznala sem tudi ogromno čudovitih ljudi”*), pripomoreta k želji po delu v NVO.

Ob pregledu sheme je opaziti, da je za delo v NVO več notranjih kot zunanjih motivatorjev.

Shema 4.6.9.: Motivi za delo v NVO

4.7. Vpliv krize

Kriza vpliva na ljudi in uporabnike NVO zelo različno. Opaziti je, da uporabniki potrebujejo vedno več pomoči (*“Čedalje več ljudi potrebuje pomoč”, “Ogromno ljudi se je oglasilo v Sloveniji, da bi potrebovali pomoč pri zadovoljevanju osnovnih življenjskih potreb”*), saj država varčuje na najranljivejših skupinah (*“Varčuje na*

tistih, ki že tako nimajo, na otrocih v šoli in pa na bolnih osebah”, “Vedno izgubi tisti, ki že tako nima”). Vedno več mladih išče zaposlitev v tujini (“Vedno več mladih odhaja v tujino”), saj v Sloveniji ne najdejo službe in perspektivne poklicne poti. Slabša se kakovost življenja (“Vedno več ljudi je na bolniških (posledice se poznajo na zdravju ljudi)”) in povečuje se nezadovoljstvo ljudi (“Ljudje so nezadovoljni s stanjem v naši državi”, “Ljudje so nezadovoljni tudi z možnostmi razvoja na poklicnem in na drugih področjih življenja”). Kriza vpliva na ljudi tudi tako, da se spremeni njihova mentaliteta (“Kriza vpliva na mentaliteto ljudi”, “Po krizi so nekoliko spremenili njihovo poklicno pot ali pa tudi osebnostne prioritete”) in iščejo alternative za svojo brezposelnost (“Iščejo se novi načini za zadovoljevanje potreb po sprejetju, samopotrjevanju, pripadnosti itd.”, “treba se je znajti, saj ni služb”, “Brezposelni iščejo druge možnosti in zato se ustanovi več društev”, “Si po končanem izobraževanju brezposeln in iščeš druge možnosti”, “Nekaj mladih išče nove možnosti za zaposlitev”). Po drugi strani pa kriza pasivizira ljudi (“Nekaj mladih je doma in čaka, da jim služba pade z neba”). Kot vpliv krize pa je zaznati tudi povečanje medvrstniškega nasilja, ki je posledica povečane revščine (“Bo zaradi tega lahko posledično večje število medvrstniškega nasilja”).

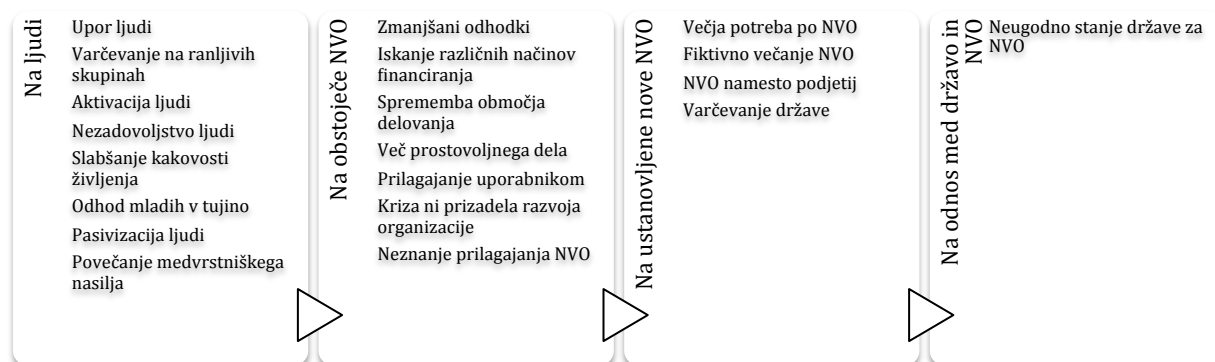
Kriza vpliva tudi na vedno več novoustanovljenih NVO. Zaznati je večjo potrebo po storitvah in tako tudi nastaja prostor za nove storitve s strani NVO (“Povečal se je odstotek NVO, ker se je v skupnosti povečala potreba po storitvah”, “Več ustanovljenih NVO je povezanih z večjo potrebo”). Vedno več novonastalih NVO pa se kaže tudi zato, ker se veliko organizacij po svoji neaktivnosti oziroma zamrtju uradno tudi ne zapre (“Organizacija se ob neaktivnosti ne zapre”, “Prikazano je, kot da jih je vedno več”). Zato je mogoče, da višji odstotek novonastalih organizacij ne prikazuje večje družbene angažiranosti (“Število NVO neposredno ne odraža neke stopnje družbenega angažiranja”). Zaznati je trend tako imenovanih fiktivnih NVO, ki to niso, saj so ustanovljene z namenom poslovanja. Ustanovitev NVO (društva, zavoda, ustanove) je lažja kot ustanovitev podjetja, zato se marsikdo posluži take poti do zaposlitve (“Določene organizacije so ustanovljene z namenom nekega ‘by passa’ za podjetja”, “Poslovanje društva je lažje kot poslovanje nekega d. o. o.”).

Pri že ustanovljenih NVO se kriza kaže kot izpad dohodkov oziroma zmanjšana finančna sredstva. NVO se obstoječim situacijam prilagajajo tako, da iščejo nove vire finančnih sredstev, spremenijo območje delovanja, opravijo več neplačanega oziroma

prostovoljnega dela, se prilagajajo uporabnikom in njihovim potrebam. Marsikatera organizacija pa tudi ne vidi prostora za prilagajanje glede finančnih sredstev.

Kriza ima vpliv tudi na odnos države do NVO, ki ni ugoden.

Shema 4.7.10.: Vpliv krize na ljudi (uporabnike), obstoječe in nove NVO ter splošno stanje države

4.8. Kompetence

Socialne delavke in delavci imajo mesto v nevladnem sektorju, še posebej na področju socialnega varstva. S svojim znanjem lahko vzpostavijo osebni stik, soustvarjajo z uporabniki (*“Delali smo na način vključenosti prostovoljcev”, “...vzpostavljali komunikacijo z njimi”, “...na socialnodelavni način odgovarja na potrebe uporabnikov”*).

Z delovanjem v NVO so pridobili znanja promocije (*“Kako vabit nove ljudi”, “Kako postati prepoznaven v skupnosti”*), povezovanje z ostalimi NVO (*“Kako se povezati z različnimi institucijami”, “...z njimi vzdrževati stike”, “...sodelovati z organizacijami pri organizaciji projektov”*), birokratska znanja (*“Kako ustanoviti društvo”*), organizacijske sposobnosti (*“Kako organizirati projekt in ga izvesti”*), kompetence projektnega načrtovanja in pisanja finančnih načrtov (*“Kako napisati poročilo”, “Kako prijaviti projekt”, “Pridobila sem znanje pisanja razpisov”*) osebno rast (*“Razvil svojo samopodobo, talente”*), kompetence javnega nastopanja (*“...javno nastopanje”*) in znanja s področja dela z ljudmi (*“Kako ravnati z ljudmi, uporabniki”*,

“Kako delati z uporabniki”, “Kako delati v skupnosti”, “...delo z različnimi posamezniki”, “...delo s prostovoljci”).

4.9. Prihodnost NVO

Zaradi večje revščine in slabše kakovosti življenja bo v prihodnosti še več dela za NVO (*“Več dela bodo naredile NVO”, “Ljudje bodo podprti s strani NVO”, “Naše društvo bo imelo več dela”, “Delali bomo tako kot delamo še naprej”*), saj bo vedno več potreb ostalo nerešenih, nezadovoljenih. Nevladni sektor bo namesto javnih institucij opravil delo (*“Kar bo državo rešilo, je nevladni sektor”, “Uporabniki bodo ‘rešeni’, ko bo nevladni sektor vskočil in jim pomagal”, “Kar bo država državljanom odvzela s tem varčevanjem, bo nevladni sektor nekako pokril”*). V prihodnosti se bo slabšala kakovost življenja ljudi, ker se bo večala revščina (*“Revščina bo še večja”, “Več ljudi bo pod pragom revščine”, “Naraslo bo število ljudi, ki potrebujejo finančno pomoč”, “Vedno bo več pomoči potrebnih”, “... se bo kakovost življenja slabšala”*), stanje na trgu dela pa se bo slabšalo, saj se število brezposelnih ne bo zmanjšalo (*“Na področju zaposlovanja se ne bo nič spremenilo”, “se ne bo povečalo zaposlovanje”*). Možni posledici nadaljnje krize sta aktivacija državljanstva in večja družbena angažiranost (*“V taki situaciji lahko prebivalstvo spremeni v aktivno prebivalstvo”, “Verjetno se bodo ljudje bolj obračali v NVO”*), ker je bolje za počutje posameznika, da se nečemu posveti, četudi nima zaposlitve (*“... je boljše, da nekaj delaš, kot pa da si doma in čakaš na službo”, “... če ne delaš, postajaš vedno bolj depresiven”*).

Lahko pa se nadaljnja kriza razvije v drugo smer, v smer skrajnih sistemov in zatiranja ljudstva ter pasivizacijo ljudi (*“se lahko pojavijo totalitarizmi in skrajnosti, ki zatrejo ljudi”, “taki sistemi zatirajo civilno družbo”*).

4.10. Rešitev težav za NVO

Ena izmed rešitev bi bila, da se stopnja profesionalizacije v nevladnem sektorju na področju socialnega varstva poveča (*“Si pa želim, da bi bilo več prostora za zaposlene v NVO” “da bi se strokovnjaki lahko posvetili delu z uporabniki in ne*

toliko birokraciji”, “Želel bi si, da je predvsem več plačanega dela v NVO”, “Več denarja, namenjenega zaposlovanju v NVO”). Torej da bi bili zaposleni tako strokovnjaki za delo z ljudmi kot strokovnjaki s področja pridobivanja finančnih sredstev. Vendar pa bi za to bili potrebni denar in podpora s strani države, ki bi morala spremeniti svoj način delovanja (“Sredstva, ki se namenjujejo za neke določene zadeve, bi se lahko usmerile v NVO”, “Novonastalim organizacijam v neki občini bi bil lahko namenjen delež denarja, ki bi bil namenjen le njim”), ter poenostavitev postopkov in proces birokracije (“Postopki bi bili lahko bolj enostavni”), ki je potreben za kakršno koli spremembo, ki se zgodi v NVO. S strani države bi bila potrebna finančna podpora (“Pomoč s strani države pa bi bila zelo dobrodošla”, “... morala država podpirati NVO”, “S finančno podporo bi bilo veliko lažje za NVO”). Prav tako bi se lahko NVO povezale med seboj, sodelovale in si s tem pomagale (“Rada bi, da bi se nevladne organizacije med seboj povezale in sodelovale”, “To bi bil pravi način, da bi lahko ogromno dosegli”, “Vsaka NVO ima svoje znanje”, “Vsaka NVO ima svoje načine delovanja”, “... če bi se povezali, bi lahko ogromno naredili”).

4.11. Procesi razvoja NVO

Razvoj profesionalizacije je v Sloveniji trenutno otežen, saj NVO ne zmorejo zaposliti profesionalcev (“Želim se zaposliti v svojem društvu, vendar je to pretežko”, “Za zaposlitev bi bilo preveč ovir”, “lahko bi se zaposlila v svojem društvu, vendar je na poti preveč ovir”). Če NVO pridobi zaposleni kader, se ta največkrat zaposli prek javnih del (“v povečanje odstotka zaposlenih v NVO se štejejo tudi zaposlitve javnih del” “javna dela se ravno tako štejejo v odstotke večje profesionalizacije”, “to delo je največ za eno leto”, “Povečanje zaposlenosti v NVO vidim v zaposlitvi prek javnih del”).

Razvoj etatizacije NVO je majhen, saj le ena NVO izvaja storitve po naročilu javne institucije (“Tudi če pridobiš od države denar, se prodajaš. Pač državi”). Čeprav je bilo govora o “prodaji”, tega ne smemo poimenovati kot komercializacija, saj je bilo mišljeno v smislu, da naredijo tako, kot jim naročijo javne institucije (“Naše delovanje je odvisno od tega, kdo nas bo kupil”).

Stopnja komercializacije se povečuje, vendar z novonastalimi NVO, saj je poslovanje društva lažje kot poslovanje nekega podjetja (*“Določene organizacije so ustanovljene z namenom nekega “by pass-a za podjetje”, “Poslovanje društva lažje kot poslovanje d.o.o.”*).

5. Razprava

Med pregledovanjem literature sem si zadala štiri raziskovanja vprašanja, ki so me zanimala.

1. Kakšen vpliv ima finančna kriza na NVO v Sloveniji?

V osnovi me je zanimal le neposreden vpliv recesije na NVO, vendar pa sem kasneje to vprašanje razširila tudi na uporabnike NVO, na spreminjanje in prilagajanje že obstoječih NVO, na povečanje števila NVO in na splošno stanje države, v kateri NVO deluje.

Iz statističnih podatkov, ki so na voljo na CNVOS, je razvidno, da kriza ne vpliva slabo na NVO v Sloveniji, saj se kaže povečevanje stopnje profesionalizacije, povečujejo pa se tudi prihodki NVO skozi leta in število novoustanovljenih NVO (društev, zavodov in ustanov). Po statističnih podatkih bi torej lahko sklepali, da recesija nima slabega vpliva na nevladni sektor v Sloveniji. Treba pa je poudariti, da smo še vedno daleč zadaj za ostalimi primerljivimi evropskimi državami na področju zaposlovanja in po splošni razvitosti nevladnega področja. Zbrani kvalitativni podatki kažejo drugačno sliko, in sicer da je recesija naredila kar nekaj preglavic NVO, vsaj na področju socialnega varstva. Zaradi varčevanja države in posledično zmanjševanja količine finančnih sredstev na posameznih (državnih, občinskih ali evropskih) razpisih imajo NVO trenutno velik problem, saj potrebujejo finančna sredstva za preživetje samih organizacij in za plače svojih zaposlenih, oziroma če so prostovoljne organizacije, za plačevanje stroškov, ki se pojavijo ob delovanju NVO, pa naj bo to društvo, zavod ali ustanova. Kot kaže, se vedno več organizacij sooča s težavami pri pridobivanju sredstev. Do tega prihaja zaradi vse težjih razpisnih pogojev, zmanjšanja finančnih sredstev, ki so na voljo na dotičnem razpisu, in morebitnega neznanja pisanja razpisov, da bi bili ti uspešni. Zdi se, da bolj kot se viša zahtevnost pogojev za pridobitev finančnih sredstev z javnih razpisov, bolj se nevladniki soočajo z neznanjem, kako pridobiti ta sredstva. Pogoji za uspešno prijavo na razpis pa se zvišujejo zaradi varčevanja in zmanjšanja vsote finančnih sredstev, ki so na voljo na posameznem razpisu.

Drugi problem pri financiranju prek različnih razpisov pa je ta, da se večinoma finančna sredstva nakažejo naknadno, kar pomeni, da mora imeti organizacija dovolj

finančnega zaledja, da krije začetne stroške, saj šele nato dobi povrnjeno vsoto, če je ta upravičena. Zaradi takega načina financiranja se kakšna dejavnost tudi ne izvede tako, kot je bila načrtovana, saj preprosto ni začetnega kapitala, s katerim bi stroške pokrili. Nevladniki tako kar nekaj mesecev delajo v upanju, da bodo za svoje delo dobili plačilo.

Posamezniki so se v nevladni sektor podali zato, da bi lahko delali z ljudmi, saj so čutili, da bi lahko le v tem sektorju to trenutno storili. V realnosti pa se spopadajo z birokratskimi težavami, ki jih niso predvidevali. Opaziti je tudi, da se bodisi zaradi neznanja, premalo predhodnih referenc ali premajhne profesionalizacije v dotični organizaciji ta ne zmore prijaviti na državni razpis. Glede na to, da CNVOS ponuja izobraževanja, kako najbolje, najučinkoviteje in najuspešneje napisati prijavo na različne razpise, kar bi lahko bila rešitev za finančne težave, domnevam, da je največji problem nezainteresiranost nevladnikov za pridobivanje znanja projektnega načrtovanja. Druga možnost je, da so težave v pridobivanju finančnih sredstev manjše, kot so mi jih zaupali, saj ni bilo govora o morebitnih rešitvah težav s pridobivanjem finančnih sredstev. Domnevam, da dokler ne bodo težave predstavljale ovire pri eksistenci oziroma jo ogrožale, se nevladniki ne bodo lotili pisanja prijav na razpise.

Ugotavljam, da obstaja prostor za socialnega delavca ali delavko, ki ima znanja s področja dela z ljudmi in zna napisati (uspešno) prijavo na razpis, torej ima znanja pridobivanja finančnih sredstev.

Trenutno je delo v NVO edina priložnost za pravo socialno delo, vsaj na področju socialnega varstva. Centri za socialno delo so zbirokratizirani in pogovori z ljudmi so postali postopki v izpolnjevanju formularjev. Zaradi takega ali drugačnega razloga je stroka socialnega dela, ki sodeluje s partnerjem, soustvarja in aktivno posluša ter odgovarja in ne ostane brez besed, možno le v NVO, kjer niso tako omejeni, kot so (socialni) delavci v javnih institucijah.

V zadnjem času se je pri izvajanju socialnega dela zgodil premik iz javnih institucij na NVO. NVO so fleksibilnejše, bolj odprte ter zmožnejše prilagajanja in približanja človeku kot pa javne institucije, ki so se v zadnjem času še bolj zbirokratizirale in okrnile svoje delovanje na "gašenje požarov", ki so nastali zaradi recesije.

Vsako leto se ustanovijo nove NVO, ki se spopadajo s specifičnimi težavami. Zaradi svoje mladosti take organizacije ne pridobijo zadostnih (ali sploh ne) finančnih

sredstev, saj za uspešno prijavo na razpis nimajo dovolj predhodnih referenc. Tako se mlade organizacije vrtijo v krogu neznanja in neizkušenosti. Statistika kaže, da se povečuje število novoustanovljenih NVO, kar bi lahko pomenilo tudi razvoj nevladnega sektorja. Vendar pa sem bila med intervjujem opozorjena, da lahko na navidezno povečanje števila NVO vplivata dva dejavnika. Eden je ta, da se marsikatera organizacija ob propadu uradno ne zapre. Poleg tega pa se marsikatera organizacija odpre z namenom nekega "obvoza" in je nova organizacija bolj podjetje kot pa NPO. Kaže se komercializacija NVO, vendar ugotavljam, da procesa komercializacije ne doživljajo obstoječe NVO, ki se prilagajajo trenutnim razmeram in iščejo alternativne vire finančnih sredstev, temveč so sicer NPO že ustanovljene z namenom prodaje storitev na komercialni ravni.

Recesija vpliva tudi na državljane, ljudi in uporabnike različnih NVO, ki potem vplivajo na same NVO. Poleg finančnih težav, s katerimi se srečujejo zaradi krize in varčevanja, ugotavljajo, da je vedno več ljudi, ki želijo njihovo storitev. Med drugim tudi zato, ker je brezplačna.

Ob zbiranju literature in njenem pregledovanju sem se osredotočila na slabe posledice recesije za nevladni sektor. Ob analizi intervjujev sem ugotovila, da kriza ni prinesla le težav, temveč tudi družbeno angažiranost in pripravljenost ljudi, da sami spremenijo svojo usodo in si v bistvu naredijo svoje delovno mesto. Marsikdo je delo začel dojemati kot nekaj, kar ga "drži pokonci", oziroma kot nekaj, zaradi česar vsako jutro vstane in začne dan. Seveda je mnogo tudi tistih, ki so se v svojo usodo brezposelnosti vdali in "čakajo na kavču" novo zaposlitev.

Vpliv krize in varčevanja države lahko torej v grobem razdelimo na tri posledice: pomanjkanje finančnih sredstev NVO, več morebitnih uporabnikov za dejavnosti, ki jih nudijo, ter povečana družbena angažiranost in pripravljenost na delo v nevladnem sektorju.

2. Kakšen je odnos med državnim in nevladnim sektorjem?

Kot prej ugotovljeno ima recesija in krčenje finančnih sredstev neugodne posledice na stanje države ter posledično na odnos med državnim in nevladnim sektorjem. Sektorja sta lahko v stiku prek financiranja, sodelovanja, lahko pa tudi posredno, saj država vpliva na nevladni sektor prek pravil, zakonov ter ne nazadnje tudi birokracije in različnih postopkov. To pa se izkaže kot problem pri marsikateri NVO, saj zaradi pretiranih birokratskih postopkov nimajo časa za delo z ljudmi, zaradi katerega so sploh ustanovili organizacijo in je to njihovo poslanstvo.

Sogovorniki so stik opredelili kot odnos, kjer imajo, oni kot organizacija, korist. V tem primeru nimajo stika z nacionalno ravno, imajo pa skoraj vsi z občinsko ravno, kjer si pomagajo, sodelujejo in podpirajo ali pridobivajo finančna sredstva iz občinskih razpisov.

Opaziti je, da imajo organizacije več stika z lokalno kot pa z nacionalno ravno. Verjetno tudi zato, ker je bil območju osrednje Slovenije spisan dogovor o sodelovanju med osrednjeslovenskimi občinami in NVO, ki imajo sedež v teh občinah. V dogovoru je zapisano, da občina lahko nudi brezplačno ali subvencionirano uporabo prostorov lokalni NVO, nudi brezplačna oglaševalska mesta za oglaševanje storitev NVO (ki morajo biti nepridobitne) in nenazadnje tudi sofinanciranje dejavnosti (Kržišnik 2014).

Kolarič leta 1994 odnos med nevladnim in vladnim sektorjem označi kot ločeno odvisnost. Zdi se, da je tak ostal vse do danes – visoka stopnja kontrole, srednja stopnja državnega financiranja ter nizka stopnja komunikacije med državnim in nevladnim sektorjem. Visoka stopnja kontrole se kaže v (pretirani) birokraciji in postopkih ter v različnih pravilih, regulacijah in zakonih, ki se jih mora nevladnik držati in upoštevati, da lahko nemoteno opravlja svoje delo in da NVO živi.

Glede na zbrane kvalitativne podatke sklepam, da je prisotna srednja stopnja financiranja NVO. Čeprav so nevladniki povedali, da imajo težave v financiranju svojih projektov, menim, da jim nekako uspeva pridobivati državni denar, saj še vedno obstajajo kot organizacije.⁹ Zaznati je nizko stopnjo medsebojne komunikacije med javnim in nevladnim sektorjem. To izhaja iz navedb intervjuvanih nevladnikov,

⁹ Nobena izmed intervjuvanih organizacij ne pridobiva finančnih sredstev iz tržnih virov, torej ne prodaja svojih izdelkov ali storitev uporabnikom na komercialni ravni. Le eno društvo pridobiva del svojih sredstev iz članarin članov.

da sploh nimajo stikov z državno sfero oziroma da jih imajo, vendar samo na lokalni ravni. Tako se izkaže, da neposrednega odnosa med nevladnim sektorjem in državo ni. Po odgovorih sodeč nekateri nevladniki verjamejo, da državi in nevladnemu sektorju ni treba sodelovati, saj sta ločena in delujeta drug mimo drugega. Sama pa menim, da bi se morala sektorja povezati in vsaj vzpostaviti medsebojno komunikacijo, saj bi lahko tako učinkoviteje reševala želje in potrebe tistih, ki jim največ pomenijo – uporabnikom oziroma državljanom. Postavlja se vprašanje, ki ga je intervjuvanka postavila med intervjujem, in sicer ali ima država sploh interes, da bi pomagala svojim državljanom. Izgleda že tako, da tistim, ki urejajo in pišejo zakone v Sloveniji, ni v interesu zadovoljiti potreb državljanov, četudi bi se s tem izognili večjim stroškom – namesto da bi sprostili zaposlovanje v NVO, raje izplačajo nadomestilo za brezposelnost.

Za nevladni sektor bi bilo dobro, da se poveže z državnim, vendar pa se spet postavlja vprašanje, koliko ima državni sektor interesa in kakšne so ob tem ugodnosti (za državni sektor). Nevladni sektor bi s tem pridobil marsikaj, najverjetneje manjše finančne težave.

3. Kakšne so stopnje profesionalizacije, komercializacije in etatizacije v Sloveniji v nevladnem sektorju?

Zaradi specifične lege nevladnega sektorja, blaginjskega trikotnika ter zaradi svoje fleksibilnosti in fluidnih mej med sferami lahko prestopa meje na področjih trga, države in skupnosti. Zaradi recesije se bolj kot kdaj koli prej razlega po drugih sferah. Stopnja profesionalizacije se po statističnih podatkih povečuje, čeprav je povečanje le za slab odstotek. Vsako leto se torej zaposli več delavcev v nevladnem sektorju. Vendar pa podatek o povečanju odstotka zaposlenih v nevladnem sektorju glede na aktivno prebivalstvo ni nujno spodbuden, saj v ta odstotek spadajo tudi prekerne zaposlitve (ukrepi javnih del, samozaposlitev, podjemne pogodbe, avtorske pogodbe itd.), ki posamezniku ne nudijo socialne varnosti. Izkazalo se je, da stopnjo večje profesionalizacije ustavljajo finančni problemi, saj organizacije ne pridobijo dovolj finančnih sredstev za zaposlitev. Vsi sogovorniki so se pritoževali, da je njihov cilj zaposliti se v svoji organizaciji, vendar je to skorajda nemogoče. Nekaterim

zaposlitev preprečuje pomanjkanje denarja, drugim birokratske ovire, nekaterim pa oboje.

Domnevala sem, da se NVO prilagodijo na nastalo situacijo tako, da zaračunajo nek (simboličen) znesek za svoje dejavnosti uporabnikom in tako preidejo na komercialno raven prodaje svojih storitev. Vendar pa se je v intervjujih izkazalo, da se stopnja komercializacije povečuje z novoustanovljenimi NVO, ki so ustanovljene z namenom prodaje svojih storitev in so v bistvu kvazipodjetja na kvazitrgu, kar je zakonito. Del denarja pridobijo na javnih razpisih, (večji) del pa iz komercialnih virov. Morebitnega zaslužka sicer ne morejo vzeti zase, temveč ga morajo vrniti nazaj v organizacijo, vendarle pa imajo zaposlitev.

Proces etatizacije se dogaja, saj NVO pridobijo finančna sredstva iz (občinskih, manj iz državnih) razpisov in sproducirajo storitve za občino oziroma državo in s tem postanejo podaljšana roka državnega aparata.

Zanimivo je opazovati, da nevladniki vidijo (skoraj) edini vir finančnih sredstev v javnih razpisih, vendar pa ne opazijo procesa etatizacije – da s financiranjem preidejo pod (večji) nadzor države in s tem v državne uslužbence, kjer se izgubi čar nevladnega sektorja, ki naj bi bil manj uokvirjen in prilagodljiv. Po drugi strani pa sem mnenja, da ljudje morajo biti plačani za svoje delo in za kvalitetne dejavnosti ni dovolj le prostovoljno delo, saj tako posameznik ne zmore nameniti projektu dovolj časa. Torej, da se mora povečati stopnja profesionalizacije v nevladnem sektorju, to pa se ne bo zgodilo, če se stopnja etatizacija ne bo povečala in NVO ne bodo pridobila več finančnih sredstev.

Zdi se, da je večja stopnja etatizacije manjše zlo kot večja stopnja komercializacije v NVO – če gre izbirati med tema dvema procesa.

4. Kakšna je (bližnja) prihodnost za NVO v Sloveniji?

Občutiti je pesimističen pogled na prihodnost nevladnega sektorja v Sloveniji. Intervjuvani so si bili enotni, da bodo NVO imele enako ali še več dela, saj se bo večala potreba po storitvah, ki jih država ne bo zmogla ali hotela zadovoljevati. Prav tako se bo še naprej slabšala kakovost življenja, večala se bo revščina. Posledično posamezniki ne bodo zmogli več zadovoljevati svojih potreb in se bodo obračali na NVO, ki bodo to opravile za njih brezplačno. Predvidevajo, da finančna sredstva ne bodo nič dostopnejša, kot so zdaj, kvečjemu bo vsota finančnih sredstev, namenjena NVO, še manjša. Nekateri verjamejo, da se bodo posamezniki vedno bolj družbeno angažirali in aktivirali ter sami sebi poskušali zadovoljiti potrebe oziroma bodo pridobili željo po pomoči drugim, ki so še v večji stiski, kot so sami. Po drugi strani pa je nevarnost za še večjo pasivizacijo ljudstva in apatičnost.

Večina sogovornikov vidi državo kot veliko rešiteljico problemov nevladnega sektorja. Malo pa je bilo govora, da bi se, zdaj fragmentiran nevladni sektor, združil v koalicijo, kjer bi si lahko pomagali med seboj. Verjetno pa bi bilo najprej potrebno narediti socialno akcijo, kjer bi spremenili zdajšnje mišljenje NVO, ki drug drugega vidijo kot konkurenco in ne prijatelja.

6. Sklepi

- Kriza ima negativen vpliv na obstoječe NVO na področju socialnega varstva v osrednji Sloveniji. Varčevanje države, ukinjanje financiranja in zmanjšanje finančnih sredstev, ki so dostopna na razpisih, onemogočajo NVO, da bi delale tisto, zaradi česar so bile ustanovljene.
- NVO se srečujejo z naslednjimi težavami zaradi recesije: pomanjkanje finančnih sredstev; posledično pomanjkanje časa za delo z ljudmi; premalo denarja za plačo in zaposlitev profesionalcev; možnost (le) prekernih zaposlitev; zaposlitev ljudi z menedžerskimi znanji in ne z znanji s področja dela z ljudmi; nekovostne storitve; preusmeritev pozornosti na pridobivanje finančnih sredstev in ne na uporabnike; delovanje izven poslanstva organizacije.
- Varčevanje države usmeri posameznike v NVO, saj (le) tam lahko zadovoljijo svoje potrebe (najosnovnejše potrebe za preživetje; potrebe po odnosih; potrebe po osebni rasti). Po drugi strani pa spodbuja družbeno angažiranost. Vedno več posameznikov je prisotnih na področju nevladnega sektorja, naj bo to kot uporabniki ali kot aktivni državljani (prostovoljci, profesionalci).
- Državna raven ima stik z NVO bolj kot ne posredno, prek pravil, zakonov in birokratskih postopkov, ter manj prek financiranja.
- NVO imajo več stika z lokalno ravno, tudi zato, ker je bil v osrednji Sloveniji sklenjen dogovor o sodelovanju med osrednjeslovenskimi občinami in nevladnim sektorjem, delujočim v tej regiji. Stik se največ vzdržuje prek financiranja, malo manj prek izposoje občinskih prostorov NVO.
- Povišuje se stopnja profesionalizacije v nevladnem sektorju, vendar je odstotek povečanja majhen. Marsikatera zaposlitev v NVO je prekerna (ukrepi javnih del, samozaposlitev, podjemna pogodba, zaposlitev za določen čas itd.), ki pa ne pomeni socialne varnosti za posameznika.
- Stopnja etatizacije NVO se povečuje. Organizacije pridobijo finančna sredstva s strani občin in državnih razpisov ter tudi naročila s strani občin za produkcijo določenih storitev.
- Stopnja komercializacije se povečuje, saj se povečuje odstotek tržnih virov posamezne organizacije.

- Ustanavljajo se nove NVO kot “obhod” za podjetja, saj so ustanovni postopki za društva lažji kot za podjetja. Ta tako imenovana kvazipodjetja na kvazitrgu prodajajo svoje storitve na komercialni ravni. Ni zaznati, da bi se obstoječe NVO obrnile v komercialno prodajo svojih storitev kot v neko alternativo pomanjkanju finančnih sredstev z (evropskih, državnih, občinskih) razpisov, temveč se v komercialni vir finančnih sredstev obračajo nove organizacije, ki so bile s tem namenom ustanovljene. Marsikje je to edina možnost za zaposlitev.
- Kakovost življenja državljanov se bo še naprej slabšala in vedno več ljudi bo pod pragom revščine. Posledično bodo imele NVO vedno več uporabnikov in vedno več dela ali pa bo količina dela ostala enaka. Verjeti je, da bodo prav NVO tiste, ki bodo pomagale ljudem, in ne socialna država.
- Težave NVO bi se lahko rešile (ali vsaj omilile), če bi jim država pomagala z različnimi ukrepi za lažje pridobivanje finančnih sredstev, z odpravo birokracijskih ovir.
- V nevladnem sektorju je prostor za posameznike, ki imajo znanja tako s področja dela z ljudmi kot s področja pridobivanja finančnih sredstev (npr. socialne delavke, ki imajo znanja s področja projektnega načrtovanja).
- Nevladni sektor na področju socialnega dela je trenutno edini prostor, kjer se opravi “pravo” socialno delo (sodelovanje, poslušanje, soustvarjanje z uporabnikom, storitve “od spodaj navzgor”).

7. Predlogi

- Za rešitev težav NVO bi se morale NVO med seboj povezati in si pomagati – prek sodelovanja profesionalcev, deljenja znanja, ki ga imajo, in sodelovanja pri projektih.
- Ustanoviti bi bilo treba program, kjer bi se združili dve organizaciji – mlada in razvita, večja organizacija. Prek učenja in sodelovanja bi se mlada naučila, kako ustvariti in voditi dober projekt. S tem bi lahko pridobila reference, ki bi jih uporabila pri pridobivanju sredstev na razpisih. Na začetku bi nove organizacije imele majhen delež pri projektu, da se v tem času priučijo znanj, potrebnih za uspešno vodenje kakovostnih projektov.
- Prostovoljne NVO naj imajo oproščene stroške ustanovitve društva in kasneje poslovanja le-tega. Če je prostovoljna organizacija, naj nima stroškov z delom – že tako imajo posamezniki stroške s samim prostovoljnim delom.
- Kot ukrep zaposlovanja bi se lahko oblikoval program, ki bi zaposlil profesionalce v NVO. Menim, da je velik prostor za zmanjšanje brezposelnosti prav v NVO, ki so trenutno potrebne v družbi.
- Več poudarka je potrebnega na fakulteti za področje menedžmenta v socialnem delu, saj smo tako socialni delavci in delavke tudi bolj zaposljivi. V nevladnem sektorju se sicer odpira delovno mesto za socialne delavce in delavke, ki pa ga ti spustijo zaradi pomanjkanja menedžerskih znanj.

8. Literatura in viri

8.1. Literatura

Babič, G. (2012): Strategija razvoja nevladnega sektorja osrednjeslovenske regije za obdobje 2014–2020. Vače: Društvo za razvoj in varovanje Geoss-a.

Claiborne, N. (2004): Presence of social workers in nongovernmental organization. Oxford: Social work. Letn. 49, št. 2, str. 207–218.

Clark, J. (1993): The relationship between the state and the voluntary state. The World Bank: Human Resources Development and Operations Policy.

Čandek, S. (2002): Tehnike iskanja in načrtovanja pridobivanja sredstev. Jadranje po nemirnih vodah managementa nevladnih organizacij, ur. Jelovac, D. Ljubljana: Zavod Radio Študent. Str. 249–264.

De Vogli, R. (2014): The financial crisis, health nad health inequities in Europe: the need of regulations, redistribution and social protection. International Journal of Equity in Health. California: School of Medicine, Department of Publich Health Sciences.

Fioramonti, M., Thumler, E. (2011): The financial crisis and the nonprofit sector: Can philanthropic foundations support the creation of a civic watchdog of international finance?. The international journal of non-for-profit law. Vol. 13., no.3., ur. Bates, S. Washington: The international center for not-for-profit law.

Hrovatin, N. (2002): Ekonomski vidiki menedžmenta nevladnih organizacij. Jadranje po nemirnih vodah managementa nevladnih organizacij (virtualna knjiga), ur. Jelovac, D. Ljubljana: Zavod Radio Študent.

Hrovatič, D. (1998): Neprofitne nevladne organizacije – nov prostor za socialno delo. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo. Socialno delo, letn. 37, št. 3-5., str. 181–188.

ron, H. (2006): Professionalization of nonprofit management. Conference Papers -- American Sociological Association. 2006 Annual Meeting. Montreal: Center for Social Innovation, Graduate School of Business Stanford University.

Kolarič, Z., Črnak - Meglič, A., Vojnovič, M. (2002): Neprofitno-volonterske organizacije. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Kolarič, Z., Črnak - Meglič, A., Rihter, L., Boškić, R., Rakar, T. (2006): Velikost, obseg in vloga zasebnega neprofitnega sektorja v Sloveniji (raziskovalni projekt v okviru CRP – celovita analiza pravnega in ekonomskega okvirja za delo nevladnih organizacij): zaključno poročilo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, Center za proučevanje družbene blaginje.

Kolarič, Z. (1994): Neprofitno/volonterske organizacije v Sloveniji. Časopis za kritiko znanosti. Ljubljana: Študentska založba. Letnik: XXII.

– (2002): Različni znanstveno-teoretski pristopi k proučevanju neprofitnih organizacij. Jadranje po nemirnih vodah managementa nevladnih organizacij (virtualna knjiga), ur. Jelovac D. Ljubljana: Zavod Radio Študent. (Dostopno na: www.radiostudent.si/projekti/ngo/index.php3)

– (2003): Neprofitno-volonterske organizacije in njihov razvoj – od voluntarizma k profesionalizmu. Ljubljana: Teorija in praksa. Letn. 40, 1/2003, str. 37–56.

Kovač, B. (1997): Menedžment neprofitnih organizacij. Neprofitni management, št. 1, Nova Gorica.

Leskošek, V., Hrženjak, M. (2002): Spremenjene vloge nevladnih organizacij. Ljubljana: Mirovni inštitut.

Mesec, Bl. (1997): Metodologija v socialnem delu II. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo (Študijsko gradivo za interno uporabo).

- (2009): Metodologija raziskovanja v socialnem delu 1: Načrtovanje raziskave. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo (Študijsko gradivo za interno uporabo).

Mesec, B. (2006): Življenjski cikel neprofitne organizacije. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

- (2008): Družbeni okvir neprofitnih organizacij. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Mrak, B. (2001): Management nepridobitnih – nevladnih organizacij na začetku tretjega tisočletja in njihove vloge v Evropski uniji in v partnerskih državah. Koper: Visoka šola za management. Management v evropskem okolju : zbornik 1. strokovnega posveta Visoke šole za management v Kopru, str. 191–197.

Perez, N. M., Ortega, J. A. (2009): Recessions: Prospects and developments. New York: Nova Science Publishers, Inc.

Rakar, T., Deležan, T., Vrbica, Š. S., Kolarič, Z., Črnak Meglič, A., Nagode, M. (2011): Civilna družba v Sloveniji. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.

Rončević, B. (2001): Nekaj nastavkov za sociološko obravnavo nevladnih organizacij. Jadranje po nemirnih vodah menedžmenta nevladnih organizacij (virtualna knjiga), ur. Jelovac, D. Ljubljana: Zavod Radio Študent.

Rus, V. (1994): Management v neprofitnih organizacijah. Radovljica: Didakta. Management, str. 944–966.

Tavčar, M. I. (2005): Strateški management nepridobitnih organizacij. Koper: Fakulteta za management.

Ude, L. (1994): Javno dobro. Časopis za kritiko znanosti. Ljubljana: Študentska založba. Letnik XXII.

Verbajs, M. (2014): Obseg javnega financiranja nevladnih organizacij v letih 2003–

2013. Ljubljana: CNVOS.

Vila A. (1994): Organizacija in organiziranje. Kranj: Moderna organizacija.

Vrečko, I. (ur.) (2003): Strategija systemskega razvoja NVO v Sloveniji za obdobje 2003–2008. Ljubljana: Združenje za projektni management Slovenije.

8.2. Elektronski viri

AJPES (2015): Informacije iz letnih poročil – nepridobitne organizacije. Dostopno na: http://www.ajpes.si/doc/LP/Informacije/Informacija_LP_nepridobitne_organizacije_2013.pdf (4.5.2015)

CNVOS (2014), NVO sektor: Število NVO. Dostopno na: <http://www.cnvos.si/article/id/10027/cid/359> (1.3.2015)

CNVOS (2014), NVO sektor: Število zaposlenih v NVO. Dostopno na: <http://www.cnvos.si/article/id/10028/cid/359> (1.3.2015)

CNVOS (2014), NVO sektor: Delež zaposlenih v NVO glede na aktivno prebivalstvo. Dostopno na: <http://www.cnvos.si/article/id/10033/cid/359> (2.3.2015)

CNVOS (2014). NVO sektor: Delež prihodkov iz javnih sredstev. Dostopno na: <http://www.cnvos.si/article/id/10631/cid/359> (2.3.2015)

Regijski NVO center (2010), Nevladne organizacije. Dostopno na: <http://www.nevladnik.info/si/nevladne-organizacije/?cookieu=ok>. (23.3.2015)

Statistics Canada (2009), Publications – The international classification of non-profit organizations. Dostopno na: <http://www.statcan.gc.ca/pub/13-015-x/2009000/sect13-eng.htm> (15.4.2015)

9. Priloge

9.1. Obdelava gradiva

Tabela 9.1.7.: Kvalitativna analiza gradiva

Skupina:	Kategorija:	Koda:	Izjava:
Težave NVO zaradi finančne krize	Problem pomanjkanja denarja	NVO ne zmorejo preživet (A5, A10, A54, A231, A236, A250, B77, Č73, Č77, D109, D110) Finančna sredstva so težko dostopna za NVO (A25, A32, A242, B49, B50, C150) Premalo usposobljenega kadra za delo z ljudmi (A244, A247) Profili, usposobljeni za delo z ljudmi, zamenjujejo managerji (A245) Prezahtevni pogoji na razpisih (A20, A21, A152, Č22, Č73, Č75, D51, D52, D53) Pretirana birokracija za ohranjanje NVO (B122, B130, C142, C144, C145, Č74, D88, D89, D93) Nepripravljenost države na finančno pomoč NVO (B72, D72?, D57, D60, D62, D63, D67)	/(A5.) vedno več organizacij ne zmore pridobiti sredstev za preživetje /(A6.) kvaliteta storitev vprašljiva/ /(A10.) organizacija morajo preživet in tega ne zmorejo /(A11.) nezmožnost preživetja org. se pokaže na področju socialnega varstva /(A20.) na državnih razpisih so pogoji zelo visoki/ /(A21.) zelo malo organizacij te pogoje sploh doseže /(A23.) trudili so se za vsak cent, da so ga pridobili / (A25.) težko dostopna (finančna) sredstva so /(A32.) težko je pridobiti (finančna) sredstva /(A54.) niso mogli z minimalnimi sredstvi voditi projekta / (A64.) dokler smo študenti in to delamo za hobi še gre /(A100.) NVO se vedno več ukvarja z pridobivanjem sredstev /(A101.) kako preživet /(A102.) vse manj se ukvarjajo s kvaliteto storitev /(A166.) storitve za uporabnike naredimo prostovoljno/ /(A231.) NVO životarijo /(A243.) ne ostane veliko časa za kvaliteto dela/ /(A236.) društvo je propadlo zaradi finančnih problemov /(A242.) večino časa boriti za finančna sredstva /(A250.) nvo so v konstantni eksistenčni krizi in strahu ali bo naslednja prijava na razpis

		Nesistematično urejeno financiranje NVO (Č17) <u>Nekvalitetne storitve NVO (A6, A102, A243, Č67, Č68)</u> <u>Preveč časa za razpise, premalo za delo z ljudmi (A100, Č76)</u> <u>Finančna nestabilnost (C171, C172)</u> <u>Prekerne zaposlitve (C170, C173, Č21, D107)</u> Prostovoljno/neplačano delo (A64, A166, A255, B16, B255, Č35, D78, D111) Težave mladih organizacij (B77, D47, D51, D52, D53, D48, D50)	uspešna ali ne/ /(A255.) prostovoljno delo v Sloveniji je eksplodiralo /(A152.) naše društvo kriterijev za prijavo nima izpolnjenih/ /(A244.) ni kadra za strokovno delo z ljudmi /(A245.) v NVO zaposlijo kader, ki bo znal pridobiti finančna sredstva / (A247.) ni profilov, ki bi znali kvalitetno delati z ljudmi/ /(B16.)ljudje delajo prostovoljno v NVO/ (B49.)težko dobimo sredstva/ /(B88.)Veliko je dela z razpisi/ /(B89.) Preveč papirologije in komplikacij/ /(B122.)Stanje na področju birokracije se je poslabšalo./ (B130.)preveč birokracijski ovir./ /(B50.)Manjše organizacije težje dobijo finančna sredstva/ /(B77.) Manjše NVO se morajo kar same znajti/ /(C142.)V Sloveniji je več birokracije, kot v drugih evropskih državah/. /(C144.)obstaja toliko pravil, izjem, posebnosti za vsako posamezno stvar, za katere moraš vse vedeti/. /(C145.)lahko "napičijo" zaradi nekega zakona, ki ga nisi poznal in bi ga moral poznati /(C171.)imamo prihodke znane za pol leta vnaprej/. /(C172.)delamo že dva meseca na projektu, za katerega ne vemo ali bo financiran ali ne/. /(C170.)Redne zaposlitve za nedoločen čas se v takih razmerah ne da zagotavljati/, /(C173.)Redne zaposlitve za nedoločen čas so praktično utopija/. /(Č17.)ni sistematično urejenega financiranja tega področja/.
--	--	--	---

			/(Č18.)Če hočeš zaposliti delavca, moraš imeti stalna in dovolj visoka finančna sredstva/. /(Č20.)si zaposlitev delavca ne morejo privoščiti/, /(Č21.)zaposlijo le za določen čas trajanja posamičnih razpisov/. /(Č22.)NVO prizadevajo pridobivati finančne vire prek vseh možnih razpisov (loklanih, državnih in evropskih)/. (Č35.)v NVO delajo večinoma prostovoljci/ /(Č67.)Ne moramo zagotavljati tako bogatega programa, kot bi ga lahko/. /(Č68.)Odraža se tudi na kvaliteti storitev, ki jih lahko nudimo. /(Č73.)Razpisi so pripravljeni na teoretični podlagi/, /(Č74.)zahteva se na kupe nepotrebnih papirjev (birokratske ovire)/, /(Č75.)vlagati moramo veliko preveč časa/, /(Č76.)zmanjka časa, ki bi ga namenili za neposredno delo z našimi uporabniki/. /(D47.)Na razpisih zelo težko pridobiš finančna sredstva, če si novo društvo/. /(D51.)Na večjih razpise se sploh ne moraš prijaviti/, /(D52.) težka pogoja sta za pridobitev/ (D53.)pogoja za pridobitev sredstev predhodnje delovanje društva vsaj dve leti in nekaj finančnih sredstev na bančnem računu/. /(D48.)ne dobiš finančnih sredstev, ker si nova organizacija/. /(D50.)nova organizacija zelo težko pridobi svoj delež/. /(D57.)ni dovolj podpore iz strani države/. /(D60.)vendar pa niso ustrezno
--	--	--	---

			podrte/. /(D61.)Država ne naredi nič/, /(D62.)ne pomaga/, /(D63.)ne nudi finančnih sredstev/. /(D67.)država sama nič ne potrudi, da bi me pri tem podprla./ /(D78.) Pomagal pa bo brezplačno/. /(D88.) preveč birokratskih ovir v Sloveniji/ /(D89.)preveč je birokratskih zadev/ /(D93.)hočeš kot NVO preživet se moraš s to birokracijo ukvarjat/, /(D107.)Trenutno sem zaposlena v svojem društvu prek avtorske pogodbe/ /(D109.)težave v pridobivanju denarja so grožnja za obstoj NVO/. /(D110.)Veliko organizacij je prenehalo delovat, ker ni bilo finančnih sredstev za preživetje/. /(D111.)Nekaj časa še gre in delaš prostovoljno/
Odnos med državo in NVO	Ločenost sektorjev (državnega in NVO)	NVO ločen od države (C40, Č56, Č81) Oba sektorja prisotna (A13, A14, A43, A261, A171, A172) Simbioza med sektorjema (A229, A248) NVO namesto države (D83)	/(A13.) Oba sektorja morata biti razvita / /(A14.) Enega sektorja brez drugega ne gre /(A43.) morata biti tako vladni kot nevladni sektor /(A261.) Morata biti prisotna tako država kot NVO / (A171.) Oboje mora biti /(A172.) ne more bit samo eno, niti samo drugo)/ /(A229.) simbioza med državnimi institucijami in NVO /(A248.) NVO še naprej razvijale v simbiozi z državo /(C40.)poleg javne deluje tudi zasebna sfera/. /(Č56.)NVO delujejo poleg države/, /(Č81.)NVO mora ostati neodvisen

			/(D83.) nevladni sektor dela namesto države./
Sodelovanje z državno sfero	Nacionalna raven	Sodelovanje z državo (A153, A158, A159, A160, A167) Financiranje (Č58) Ni stikov z državo (B80, B95, D75)	/(A153.) zadovoljen z odnosom, ki ga ima društvo z državo /(A158.)smo povezani s CSD /(A159.) imamo strokovno pomoč /(A160.) na CSD delijo naše zloženke /(A167.) drug drugega dopolnujemo /(B80.)Nimamo stika z državo/. /(B95.)ne sodelujemo z državo/ /(Č58.)javljamo se na državne razpise/. /(D75.)Z državo nimam nikakršnih stikov, niti komunikacije./
	Lokalna raven	Sodelovanje z občino (A155, A156, A157, B81, B85, B86, B87 D68, D70) Sodelovanje z organizacijami, ki spadajo pod občino (D69) Financiranje (B82, B83, Č57)	/(A155.) imamo podporo občine /(A156.) promoviramo njihove storitve /(A157.)smo v simbiotičnem odnosu z občino /(B81.)Z občino imamo stike/ /(B82.)ne črpamo iz občinskega sklada denarja/ /(B83.)Premalo smo naredili glede črpanja sredstev iz proračuna občine/ /(B85.)imamo dobre odnose z občino/ /(B86.)Skupaj smo organizirali dobrodelno prireditve/ /(B87.)občina nam je brezplačno odstopila prostor za prireditve/ /(Č57.) Prijavljamo se na razpise lokalne skupnosti /(D68.)Šla sem na informativne dneve, ki jih organizira občina/ /(D69.)Sem v kontaktu z enim centrom, ki spada pod občino/. /(D70.)Stike imam z lokalno oblastjo/.
Motivi za delo v NVO	Zunanji motivatorji	Plača kot motivator (A36) Alternativa brezposelnosti (D23, D26, D27)	/(A36.) plačilo je motivacija za delo/ /(D23.)po enem letu ostala brez službe/, /(D26.)brezposlna, sem nekaj časa iskala službo/, /(D27.)videla, da ne bom lahko

			dobila službo/.
	Notranji motivatorji	<u>Pomembna notranja motivacija (A37, A41, B17, B20, B21)</u> <u>Zanimanje za delo (A38, D25)</u> <u>Možnost pridobivanja izkušenj (A71, A75, D131)</u> <u>Mreženje – pridobivanje socialne mreže (A72, Č42)</u> <u>Želja po pomaganju (B18, B19, B22, Č43)</u> <u>Plača ni motivator (B20, B21, Č36)</u> <u>Notranje zadovoljstvo (Č44, Č45)</u>	/(A37.) pri prostovoljnem delu je pomembna notranja motivacija /(A38.) smo motivirani, ker nas to delo zanima / (A41.) težko ostaneš motiviran za delo v NVO, če nimaš notranje motivacije /(A72.) Pri delu v NVO se mrežim, kar mi bo kasneje pomagalo pri poklicni poti /(A71.) Delo v NVO pomeni tudi priložnost za pridobivanje izkušenj /(A73.)delam v skupini, ki bo hvaležna /(A75.) priložnost pridobiti izkušnje v času študija/ /(B17.)jim ni potrebno, da so plačani/ /(B18.)delaš ker želiš nekomu pomagat/ /(B19.)delaš to iz srca./ /(B20.)Ne glede na to ali je zaslužek ali ga ni delamo/ /(B21.)ni zaslužka in še vseeno delamo/ /(B22.)želimo pomagati ljudem./ /(B41.) moraš imeti občutek za sočloveka/ /(Č36.)plača oziroma denar nista motivatorja za delo v NVO/, /(Č42.)spoznala tudi ogromno čudovitih ljudi/ /(Č43.)narediti nekaj dobrega za druge/. /(Č45.)največ dobiš sam z zadovoljstvom, ki ti ga delo prinaša/. /(D25.)področje vrstniškega nasilja zelo zanimalo /(D131.)Delo v NVO je dobra referenca za morebitno zaposlitev./
Civilna družba	Lastnosti	Vmesna sfera (C45, C47, C48,C49) Svojo vlogo v družbi (C109)	/(C8.)prava vloga civilne družbe je grajenje skupnosti, krepi prostovoljstvo, krepi aktivno državljanstvo/ /(C9.) omogoča posamezniku, da se prek nje izrazi in uresničuje

		Aktivizacija prebivalstva (C8, C9, C13) Neprofitnost (Č1)	svoje talente/. /(C13.)Glavni pomen civilne družbe pa je, da ga aktivira/. /(C45.)vmesna sfera, civilnodružbena sfera/. /(C47.)je med javnim in zasebnim/. /(C48.)Je širša od družine/ /(C49.)je ožja od javnega/. /(C109.)civilna družba pa ima svojo vlogo/. /(Č1.)Osnovno izhodišče nevladnega sektorja je nepridobitna usmerjenost in neprofitnost/.
	Prednosti	Prilagodljivost (A7, A8, A46, A57, A263, Č4, Č46) Bližje ljudem (A42, C50,) Cenejše storitve (C121) Storitve načrtovane od "spodaj navzgor" (Č2, Č3, D1) Možnost razvoja (Č5, D59) Prostor za socialno delo (D135)	/(A7.)društvo se lažje prilagodi uporabniku /(A8.) storitve so bolj prilagojene /(A42.) organizacije lažje naslovijo problem in potrebe posameznikov kot (vladne) institucije /(A46.) veliko bolj prilagodljive so NVO /(A57.) strokovnjaki v organizacijah bolj prilagodljivi /(A263.) bolj prilagodljive/ /(C50.)vmesne skupnosti ali intermediarne skupnosti, ki se znajo veliko bolj približati posamezniku kot pa javna sfera/. /(C121.)Civilna družba bi jih delala ceneje/ /(Č2.)Uporabniki sodelujejo pri soustvarjanju programa in uresničevanju idej/ /(Č3.)v nevladnem sektorju nudi tisto, kar si uporabniki želijo/. /(Č4.)sektor je manj uokvirjen/, /(Č5.)večja možnost razvijanja raznih idej in kreativnosti/. /(Č46.)prilagaja potrebam in željam uporabnikov/ /(D1.)morale nevladne organizacije razvijati iz potreb uporabnika/. /(D59.)Novo nastale organizacije so polne idej, se trudijo da bi nekaj spremenile/,

			/(D135.)Trenutno je nevladni sektor tisti, kjer se opravi največ socialnega dela/.
	Slabosti	Nerazumljenost vloge NVO(C43, C44, C51)	(C43.)Slovenci ne razumemo in vedno preskočimo/, /(C44.)ker NVO v naši mentaliteti zaradi dolgotrajnega socialističnega modela ni/, /(C51.)vmesne male skupnosti Slovenci ne razumemo/.
Državni sektor/sfera	Lastnosti	Javna sfera mora obstajati (C42, C117)	/(C42.)nekateri stvari se morajo v javni sferi reševati/ /(C117.)stvari morajo biti javne- ceste so zelo težko zasebne in morajo biti javne/.
	Prednosti	Bolje opravi kot NVO (C141)	/(C141.)nekateri stvari lahko opravi država boljše od civilne družbe, ker je javno/.
	Slabosti	Ni blizu ljudem (C39, C140) Okornost (A44, A45) Prezaposlenost javnih delavcev (A161, A162, A163, A164, A165) Slabše opravi (C138) Ni interesa države za državljane (Č25, D20, D21) Napačno lotevanje reševanja težav (Č26) Pomanjkanje denarja (D19, D21)	/(A44.) javni sistem je zelo okoren/ /(A45.) javni sistem ni tako prilagodljiv/ /(A161.) SD nima časa, da bi hodil k vsakemu uporabniku /(A162.) nima časa se pogovarjati z uporabnikom/ / (A163.) ali da bi ga celo spremljal kam / /(A164.) ali uporabnika podprl/ /(A165.) za delo z uporabnikom preprosto nima časa / /(C39.)Država je neka oddaljena tvorba, ki se ne zna približati človeku// /(C138.)Nekatere storitve država opravi slabše/. /(C140.)ne more biti tako blizu ljudem/. /(Č25.)s težavami uporabnikov država zelo malo ukvarja/. /(Č26.)problema lotevajo na napačnem koncu – pri posledicah, namesto pri vzrokih/. /(D19.)Glavni razlog, da država ne izpolni potreb državljanov je kriza – pomanjkanje denarja./ /(D20.)Vprašanje pa je kolikšen je dejanski interes države, da bi

			pomagala ljudem/. /(D21.)država ne zmore naslovit težav državljanov zaradi pomanjkanja denarja in zaradi pomanjkanja interesa države za državljane/.
Vpliv recesije	Na ljudi	<u>Več potrebne pomoči (B9, B45)</u> <u>Varčevanje na ranljivih skupinah (B13, B104)</u> <u>Sprememba mentalitete ljudi (C16, C18.)</u> <u>Aktivacija ljudi - Iskanje alternative na brezposelnost (Č8, D8, D9, D12, D14)</u> <u>Nezadovoljstvo (Č6, Č7, Č12)</u> <u>Slabša kakovost življenja (č13)</u> <u>Odhod mladih v tujino (Č62)</u> <u>Pasivizacija ljudi (D13)</u> <u>Povečanje medvrstniškega nasilja (D86)</u>	/(B9.)čedalje več ljudi potrebuje pomoč/ /(B13.)Varčuje na tistih, ki že tako nimajo, na otrocih v šoli in pa na bolnih osebah. /(B45.)ogromno ljudi oglasilo tudi v Sloveniji, da bi potrebovali pomoč pri zadovoljevanju osnovnih življenjskih potreb/ /(B104.)Vedno izgubi tisti, ki že tako nima./ /(C18.)po krizi nekoliko spremenili njihovo poklicno pot ali tudi osebnostne prioritete/. /(C16.)kriza vpliva na mentaliteto ljudi/, /(Č6.)ljudje so nezadovoljni s stanjem v naši državi/ /(Č7.)ljudje so nezadovoljni tudi z možnostmi razvoja na poklicnem in na drugih področjih življenja/ /(Č8.)iščejo novi načini za zadovoljevanje potreb po sprejetosti, samopotrjevanju, pripradnosti,... / /(Č11.)slabi odnosi, /(Č12.)nezadovoljstvo/, /(Č13.)vedno več ljudi je na bolniških (posledice se poznajo na zdravju ljudi)/ /(Č16.)Nezadovoljni delavci ne morejo dajati od sebe vsega, kar so zmožni in kar bi lahko/. /(Č62.)vedno več mladih odhaja v tujino/. D8.)potrebno znati, saj ni služb/. /(D9.)Brezposelni iščejo druge možnost in zato se ustanovi vedno več društev/. /(D11.)Če bi bilo služb dovolj bi se mladi , po študiju zaposlili/

		/(D12.) si po končanem izobraževanju brezposeln iščeš druge možnosti/ /(D13.) mladih je doma in čaka/, da jim služba pade iz neba./ /(D14.) mladih pa išče nove možnosti/ /(D15.) nova možnost je tudi ta, da delaš to kar te veseli, da delaš neke spremembe/. /(D84.) doma ne bodo imeli finančnih sredstev za preživetje in se bodo borili/, /(D85.) otroci, ki odraščajo v takih razmerah, še pod večjim pritiskom/ /(D86.) bodo zaradi tega lahko posledično večje število medvrstniškega nasilja/.
Na razvoj NVO	Večja potreba po NVO (A66, B10) Fiktivno večanje NVO (C20, C21, C24) Varčevanje države (B8, Č9, D6)	/(A66.) povečal se je odstotek NVO, ker se je v skupnosti povečala potreba po storitvah/ /(B8.) Vzrok za vedno več ustanovljenih NVO je sigurno stanje kakršno je v državi/ /(B10.) več ustanovljenih NVO je povezano z večjo potrebo/. /(B15.) nastajajo nova društva in različne pomoči./ /(C20.) organizacija se ob neaktivnosti ne zapre/, /(C21.) prikazano, kot da jih je vedno več/. /(C24.) število NVO neposredno ne odraža neke stopnje družbenega angažiranja/. /(Č9.) povečevanje nvo odgovor na varčevanje države/ /(D6.) kriza je razlog za povečanje števila novo nastalih NVO/.
Na prilagajanje obstoječih NVO	Zmanjšani dohodki (A141) Iskanje različnih načinov financiranja (A144, A145, A146, D42, D43, D44, D45)	/(A141.) morali bi se prilagoditi, če bi nam zmanjšali prihodke / (A142.) nimamo manevrskega prostora za prilaganje/ /(A144.) sredstva iz strani donacij lokalnih podjetij /(A145.) možnost prilagajanja, da ne bi bilo v celoti odvisni od razpisov

		Spremenili območje delovanja (B47) Več prostovoljnega dela (D41) Prilagajanje uporabnikov (Č49) Kriza ni prizadela (C81,C82)	/(A146.) dobimo denar od lokalnih podjetij, ki nas podpirajo/ /(A148.) nizek odstotek zaposlenih v NVO / (A149.) večina ljudi deluje prostovoljno v NVO/ /(B46.)Odzvali smo se klicem na pomoč/ /(B47.)začeli tudi delovat na področju Slovenije/ /(C87.)smo si sprofilirali poslanstvo organizacije/. /(C82.)recesija nas ni prizadela/. /(C81.)Beležimo neko počasno, ampak trajno, rast/. /(Č49.)se stalno prilagaja razmeram in željam uporabnikov/. /(D41.)naučila delati brezplačno/. /(D42.)Naučili smo se pisati razpise/, /(D43.)prijavljati projekte/ /(D44.)vse ostalo kar sodi zraven k temu, da bo društvo preživel./ /(D45.)Prilagajamo se tako, da iščemo alternative vire finančnih sredstev/, /(D54.)prilagajamo tako, da iščemo nove možnosti pridobivanja finančnih sredstev/.
	Na odnos med državo in NVO	Neugodno za NVO	/(A147.) stanje države ni ugodno za NVO / /(B70.)Odnos do države ni ugoden za NVO!/ /(B71.)ni ugoden odnos niti za uporabnike, niti za NVO!/ /(C100.)ni ugodno stanje države za NVO/. /(Č55.)ni ustreznega stanja države za NVO/. /(Č61.)razmere v naši državi so brezupne/, /(D7.)Razmere so slabe/
Kompetence	Kompetence SD v NVO	Soustvarjanje z uporabnikom (A58, A83, A84, A86, A87, A98)	/(A83.) delali na način vključenosti prostovoljcev /(A84.) uporabniki sodelujejo / (A86.) vzpostavljali komunikacijo z njimi

		Verzatilnost SD (A93, A96, A97)	/ (A98.) na socialno delavni način odgovarja na potrebe uporabnikov /(A93.) SD smo zelo verzatilni / (A94.) lahko delamo na različnih področjih /(A95.) delamo različne stvari /(A96.) kjer je delo z ljudmi, so SD sposobni delat /(A97.) prostor v NVO za SD /
	Novo pridobljene kompetence	Postopek ustanovitve NVO (A113, A114) Delo z ljudmi (A115, A121, A122, C72, C73, D39) Menedžerska znanja (A118, A119, A120, D30, D32, D33) Motiviranje (A116) Promoviranje (A117, A123) Sodelovanje z drugimi NVO (A124, A125, A126) Razvoj samopodobe (C57, C58) Javno nastopanje (C70, C77)	/(A113.)kako zbrat ljudi, da se društvo ustanovi /(A114.) kako ustanovit društvo /(A115.) kako ravnat z ljudmi, uporabniki / (A116.) kako delat s člani, ki niso hoteli sodelovat v org. /(A117.) kako vabit nove ljudi /(A118.)kako organizirat projekt in ga izvesti /(A119.) kako napisat poročilo /(A120.) kako prijaviti projekt /(A121.) kako delat z uporabniki /(A122.) kako delat v skupnosti /(A123.) kako postat prepoznaven v skupnosti /(A124.) kako se povezati z različnimi institucijami /(A125.) z njimi vzdrževati stike /(A126.) sodelovati z organizacijami pri organizaciji projektov /(C57.)razvil svojo samopodobo, talente/ /(C58.)opazil, da sem lahko uporaben in da lahko nekaj dam/ /(C70.)javno nastopanje/, /(C72.)timsko delo/, /(C73.)delo z različnimi posamezniki/, /(C77.)vodenje raznih seminarjev/, /(D30.)naučiti vse kar se tiče birokracije, management, itd./ /(D32.)Pridobila sem znanje pisanja razpisov/, /(D33.)pridobivanje sredstev/, /(D34.)mreženje/,

			/(D39.)Delo s prostovoljci/. Veliko novo pridobljenega znanja.
Napoved za prihodnost	Več dela za NVO	Podpora ljudi iz strani NVO (A194, A195, D76, D77, D81, D127) Več potrebe za NVO (A198, A207) Več prostovoljnega dela (A206) Delali po zmožnostih NVO (B143)	/(A194.) več dela bodo naredile NVO / (A195.) ljudje bodo podprti iz strani NVO (A198.) večja potreba po skrbstvenem delu, ki ga zdaj opravlja država /(A206.) več stvari naredijo prostovoljci in svojci / (A207.) naš društvo bo imelo več dela /(B143.)odzvali po naših zmožnostih/. /(D76.)kar bo državo rešilo je nevladni sektor./ /(D77.)Uporabniki bodo rešeni, ko bo nevladni sektor vskočil in jim pomagal/. /(D81.)Kar bo država državljanom odvzela s tem varčevanjem, bo nevladni sektor nekako pokrtil/. /(D127.)bodo verjetno ljudje se vedno bolj obračali v NVO./
	Pomoč od ljudi za ljudi	Posluh za soljudi (B112, B113, B114)	/(B112.) ljudje tudi posluh za sočloveka/ /(B113.)darovali za tiste, ki ga nimajo/ /(B114.) potrebujemo stvari za ogroženo družino/
	Večja revščina/potre b Slabša kvaliteta življenja	Večja revščina (A196, A197, B110, B121) Slabša kakovost življenja (C176) Velika brezposelnost (D123, D124)	/(A196.) revščina bo še večja /(A197.) več ljudi pod pragom revščine/ /(B110.)Naraslo bo število ljudi, ki potrebujejo finančno pomoč./ /(B121.) Vedno bo več pomoči potrebnih./ /(C176.)se bo kakovost življenja slabšala/. /(D123.)Na področju zaposlovanja se ne bo nič spremenilo/. /(D124.)se ne bo povečalo zaposlovanje/.
	Samoiniciatio vnost	Aktivacija prebivalstva (C177,	/(C177.)v taki situaciji lahko prebivalstvo spremeni v aktivno

	državljanov	D129, D123, D133)	prebivalstvo/ /(D129.)odskočna deska, ki ljudi motivira, da se udeležujejo na področju NVO/ /(D132.)je boljše, da nekaj delaš, kot pa da si doma in čakaš na službo/ /(D133.)če ne delaš, postajaš vedno bolj depresiven/.
	Skrajni sistemi/zatiran je ljudstva	Pasivizacija ljudi (C179, C180)	/(C179.)se lahko pojavijo totalitarizmi in skrajnosti in zatrejo ljudi /(C180.) taki sistemi zatirajo civilno družbo/.
Rešitev težav nvo	Več zaposlenih v nvo	Strokovnjaki za delo z ljudmi (A217) Kakovostnejše storitve (A241) Plačano delo v NVO (A126, A256, Č84)	/(A216.) Si pa želim, da bi bilo več prostora za zaposlene v NVO in /(A217)da bi se strokovnjaki lahko posvetili delu z uporabniki in ne toliko birokraciji/ /(A256.) Želel bi si, da je predvsem več plačanega dela v NVO/ /(A241.) bolj posvetili kakovostnejšemu delu/ /(Č84.)Povečanje števila zaposlenih v NVO/.
	Podpora iz strani države	Drugačno delovanje države (A228, A230, A254) Poenostavitev postopkov (B126)	/(A228.) država mora imeti posluš težav za NVO /(A230.) medsebojno poslušanje/ /(A254.) več denarja namenjeno zaposlovanju v NVO/ /(B126.)Postopki bi bili lahko bolj enostavni/. (poenostavitev postopkov)
	Podpora iz strani države	Finančna podpora (D118) Podpora (D116, D119) Denar za nove organizacije (D58) Drugačno delovanje države (B28, B33)	/(B28.)veliko bi se dalo urediti iz strani države /(B33.)sredstva, ki se namenjajo za neke določene zadeve bi se lahko usmerile v NVO/ /(B148.)Pomoč iz strani države pa bi bila zelo dobrodošla./ /(D116.)morala država podpirati NVO/ /(D58.) novo nastalim organizacijam v neki občini bil namenjen delež denarja, ki bi bil namenjen le njim/. /(D118.)s finančno podporo bi

			bilo veliko lažje za NVO/, /(D119.) država stala ob strani NVO/.
	Povezovanje NVO med seboj	Sodelovanje NVO (B151, B153, B154, B155)	/(B151.) Rada bi, da bi se nevladne organizacije med sabo povezale in sodelovale/. /(B152.) To bi bil pravi način, da bi lahko ogromno dosegli/. /(B153.) Vsaka NVO ima svoje znanje/. /(B154.) Vsaka NVO ima svoje načine delovanja/, /(B155.) če bi se povezali bi lahko ogromno naredili/.
Procesi razvoja NVO	Etatizacija	Finančna sredstva iz državnih razpisov (A19) Prodaja storitev državi (C152, C156, C151, C186)	/(A19.) Denar dobimo od države (državni razpisi)/ /(C151.) srečuje s težavami pri prodaji svojih stvari/. /(C152.) Tudi, če pridobiš od države denar, se prodajaš. Pač državi/. /(C156.) Vsi prodajamo svoje storitve/, (C186.) naše delovanje je odvisno od tega kdo nas bo »kupil«/.
	Profesionaliza cija	Nezmožnost zaposlovanja – ni procesa profesionalizacije NVO (D99, D102, D104) Prekerne zaposlitve kot razvoj profesionalizacije (B34, B37, B38, B39)	/(B34.) štejejo tudi zaposlitve javnih del/ /(B37.) javna dela se ravno tako štejejo v odstotke večje profesionalizacije/ /(B38.) to je delo za največ eno leto/. /(B39.) Povečevanje zaposlenosti v NVO vidim v zaposlitvi prek javnih del/ /(D99.) Želela sem se zaposliti v svojem društvu, vendar je to pretežko/. /(D104.) Za zaposlitev bi bilo preveč ovir/, /(D102.) lahko zaposlila svojem društvu, vendar je na poti preveč ovir/.
	Komercializac	NVO kot kvazi	/(C22.) določene organizacije

	ija	podjetje (C22, C23)	ustanovljene z namenom nekega “by pass-a” za podjetje/ /(C23.)poslovanje društva lažje kot poslovanje d.o.o./
--	-----	---------------------	--

Povzetek

Organizacija je živa stvar, kot nek organizem, ki ima možnost spreminjanja in prilaganja razmeram. Tako se morajo tudi v času recesije nevladne organizacije prilagajati razmeram, ki so v državi, če želijo preživeti. Nevladne organizacije so tiste organizacije, ki so ustanovljene s strani zasebnega ustanovitelja in delujejo izključno v nepridobitne namene. V primeru, da imajo dobiček, pa morajo tega vložiti nazaj v svojo organizacijo.

Temo nevladnih organizacij sem postavila v okvir prek definiranja organizacije same do definiranja nevladnih organizacij, njihove umestitve v družbeno okolje, kjer sem pojasnila razliko med javnim in skupnim dobrim ter javnim in skupnim interesom. Kasneje sem ugotavljala, kakšen je položaj nevladnih organizacij v družbi, kjer sem nevladne organizacije postavila v središče blaginjskega trikotnika. Nato sem prešla na odnos med državnim in nevladnim sektorjem, kjer sem spoznala in pri analizi intervjujev ugotovila, da sta v odnosu, ki bi ga lahko poimenovali ločena odvisnost. V nadaljevanju sem proučila smeri razvoja, ki se razlikujejo glede na naravo sistema blaginje, v katerem deluje določena nevladna organizacija, in kasneje preverila tri procese razvoja – proces profesionalizacije, proces komercializacije in proces etatizacije. Na hitro sem proučila načine financiranja nevladnih organizacij ter definirala recesijo in njene posledice za nevladne organizacije ter se osredotočila na težave, ki jih imajo nevladne organizacije zaradi recesije. Na koncu teoretičnega dela sem opisala še karakteristike nevladnega sektorja v Sloveniji.

V raziskavi sem se osredotočila na nevladne organizacije na področju socialnega varstva v osrednji Sloveniji. Zanimalo me je, kako recesija vpliva nanje, kakšne težave imajo zaradi nje, kako se z njo soočajo in kakšni so njihovi pogledi za naprej. Glede na statistične podatke, ki kažejo, da se vsako leto za petsto poveča številka nevladnih organizacij in da se povečujeta zaposlovanje v nevladnem sektorju ter odstotek državnih in tržnih virov, gre sklepati, da recesija ne vpliva slabo oziroma nima negativnega učinka na nevladni sektor. Vendar pa sem v raziskavi pridobila drugačne podatke in popolnoma drugačno sliko – recesija ima negativne učinke na nevladni sektor. Varčevanje države nevladnim organizacijam prinaša več dela, saj je več uporabnikov, vendar se soočajo s problemom pomanjkanja denarja. Država

varčuje tudi na državnih in občinskih razpisih ter zvišuje pogoje za pridobitev finančnih sredstev, ki marsikateri nevladni organizaciji postanejo nedosegljiva. Organizacije se tako ujamejo v zanko, iz katere ne najdemo poti, dokler ne pride do absolutnega konca in se mora organizacija zapreti. Tudi novonastale organizacije nimajo možnosti, da bi se dokazale in pokazale, kakšne ideje imajo, saj imajo majhne možnosti za pridobitev finančnih sredstev. Na državnem razpisu nekatere sploh ne dosežejo osnovnih pogojev. Pokaže se, da večina težav izhaja iz pomanjkanja finančnih sredstev, saj brez denarja ne zmorejo ustvariti kakovostnih storitev oziroma se zaradi prevelike osredotočenosti na pridobivanje denarja storitve ne izvedejo tako kakovostno, kot bi si želeli. Za rešitev težav bi se morala nevladni in državni sektor povezati. Trenutno intervjuvane organizacije niso v stiku z državno ravno, sodelujejo le z lokalno, z občinami. Država bi morala spremeniti svojo politiko delovanja, finančno podpreti nevladne organizacije in poenostaviti birokracijske procese zanje. Malo nevladnikov pa se na žalost zaveda, da ključ do rešitev nekaterih težav leži tudi v sodelovanju med nevladnimi organizacijami. Ne bi bilo treba čakati le na to, da država reši težave, temveč bi se nevladne organizacije lahko same združile in si med seboj pomagale.